

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra ekonomických teorií

Bakalářská práce

Srovnání ekonomiky České republiky a Slovenska

Markéta Škodová

© 2017 ČZU v Praze

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Markéta Škodová

Provoz a ekonomika

Název práce

Srovnání ekonomiky České republiky a Slovenska

Název anglicky

Comparison Czech and Slovak economics

Cíle práce

Cílem bakalářské práce je srovnání ekonomiky České a Slovenské republiky po rozpadu Československa, tedy od roku 1993 až do roku 2015. V teoretické části budou nejprve zmíněny všechny používané makroekonomické ukazatele obou zemí, spolu s jejich vysvětlením a základními metodami výpočtu. Analytická část bude zaměřena na tehdejší podmínky ihned po rozdělení Československé republiky a srovnání výchozího stavu obou ekonomik. Dále pak analýza vývoje jednotlivých ekonomik a v případě, že se jednotlivá ekonomika vychýlí od té druhé, bude hledána příčina. Jako jedním z možných determinantů bude zmíněna i transformace ČR a nejpodstatnější slovenské reformy. Dále pak zhodnocení těchto událostí na celkovou ekonomiku státu. Tím se položí výzkumná otázka, proč se ekonomika Slovenské republiky o tolik zlepšila, přestože ekonomika České republiky na tom byla v minulých letech podstatně lépe, a k závěru práce dojde k přiblížení a shrnutí zásadních vlivů.

Metodika

Teoretická část, kde budou popsány používané makroekonomické ukazatele, bude vycházet ze všeobecně používaných a uznávaných definic a metod výpočtů, které jsou popsány například v publikacích od pana Václava Jurečka, Tomáše Pavelky a dalších. Pro odborný rozbor tehdejší situace budou použity publikace od českých a světových autorů, kteří se tomuto tématu věnovali nebo věnují, jako je například bývalý prezident České republiky Václav Klaus a také knihy od slovenských autorů, například od prezidenta Slovenské republiky, pana Vladimíra Mečiara a pana Ivana Mikloše, který se zabýval reformami na Slovensku. Jednotlivé makroekonomické ukazatele budou dohledávány na statistických úřadech dle jednotlivých zemí případně na webových stránkách Eurostatu. Pokud dojde k vychýlení, příčiny budou zjišťovány v nejrůznějších publikacích, které komentovaly daný rok. Analytická část práce bude pokračovat dotazníkovým šetřením o jednoduché alternativní otázce, zda si respondenti myslí, že bylo rozdělení Československé republiky dobré pro českou ekonomiku. Dotazovaní budou muset vyplnit také věk a pohlaví pro pozdější rozbor výsledků. Neúplné šetření bude provedeno u plnoletých občanů ČR a výsledky dotazníku budou zobecněny na celou populaci dospělých lidí ČR pomocí jednovýběrového t-testu. Celkový výsledek bude zobrazen pomocí histogramu a dále budou k dispozici výběrové histogramy o volbě mužů, žen a také, jak volili různě staří občané ČR.

Doporučený rozsah práce

30 – 40 stran

Klíčová slova

Hrubý domácí produkt, inflace, nezaměstnanost, Česká republika, Slovenská republika, rozdělení Československa, transformace, reformy, vstup do EU

Doporučené zdroje informací

- ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Statistická ročenka České republiky 2015 = Statistical yearbook of the Czech Republic 2015.*
- JONÁŠ, J. *Ekonomická transformace v České republice : makroekonomický vývoj a hospodářská politika.* Praha: Management Press, 1997, 1997. ISBN 80-85943-22-0.
- JUREČKA, V. *Makroekonomie.* Praha: Grada, 2013. ISBN 978-80-247-4386-8.
- KLAUS, V. – TOMŠÍK, V. *Makroekonomická fakta české transformace.* Brno: NC Publishing, 2007. ISBN 978-80-903858-1-8.
- KLVAČOVÁ, E. *Vstup do Evropské unie: oslabení, nebo posílení národního státu? : (proměny role státu v ekonomice – vliv globalizace, transformace a integrace).* Praha: Professional Publishing, 2003. ISBN 80-86419-55-.
- MIKLOŠ, Ivan. *Kniha reforem.* Bratislava: Trend Visual spol. s r. o, 2005. ISBN 80-969378-0-4.
- PAVELKA, T. *Makroekonomie : základní kurz.* Praha: Melandrium, 2007. ISBN 978-80-86175-52-2.
- ŽÍDEK, L. *Transformace české ekonomiky : 1989-2004.* V Praze: C.H. Beck, 2006. ISBN 80-7179-922-.

Předběžný termín obhajoby

2016/17 LS – PEF

Vedoucí práce

Ing. Roman Svoboda, Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra ekonomických teorií

Elektronicky schváleno dne 13. 10. 2016

doc. PhDr. Ing. Lucie Severová, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 24. 10. 2016

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 19. 12. 2016

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci "Srovnání ekonomiky České republiky a Slovenska" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího bakalářské práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autorka uvedené bakalářské práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne 15.3.2017

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala své rodině za kvalitní zázemí a možnost studia. Především také vedoucímu práce Ing. Romanu Svobodovi, Ph.D. za velkou trpělivost, vstřícnost, ochotu a cenné rady při zpracování této bakalářské práce.

Srovnání ekonomiky České republiky a Slovenska

Souhrn

Předkládaná bakalářská práce porovnává vývoj ekonomik České a Slovenské republiky od rozdělení Československa v roce 1993. V práci je také položena výzkumná otázka, na kterou je hledána odpověď pomocí několika uvedených makroekonomických ukazatelů. První část práce se zabývá charakteristikou nejdůležitějších makroekonomických ukazatelů a také metodik jejich výpočtů. Analytická část zobrazuje grafy uvedených ukazatelů za sledované období 23 let spolu s komentáři vývoje. Bylo vybráno také několik důležitých milníků, které sehrály důležitou roli v celém vývoji daných ekonomik. Jedná se o samotné rozdělení Československa a výchozí podmínky obou zemí, dále pak vstup do Evropské unie, přijetí eura na Slovensku a také celosvětová hospodářská krize. Na závěr práce jsou shrnuty veškeré poznatky a také odpověď na položenou výzkumnou otázku pomocí zjištěných údajů. V poslední části práce jsou uvedeny výsledky z dotazníkového šetření ohledně zjišťování názoru veřejnosti na rozdělení Československa.

Klíčová slova: Československo, Česká republika, Slovenská republika, Evropská unie, HDP, inflace, nezaměstnanost, export a import, eurozóna, hospodářská krize

Comparison of Czech and Slovak economics

Summary

The present thesis compares the economics development of the Czech and Slovak Republic since the division of Czechoslovakia in 1993. The work also presents research question to which the answer is sought through several of the macroeconomic indicators. The first part deals with the characteristics of the most important macroeconomic indicators and their methods of calculations. Analytical part displays graphs mentioned indicators for the reporting period 23 years, along with commentary development. It was also selected several important milestones, which played an important role in the development of the economies. This is the actual split of Czechoslovakia and the initial conditions of the two countries, as well as entry into the European Union, the adoption of the euro in the Slovak Republic and the global economic crisis. The conclusion summarizes all the knowledge and to answer the research questions using collected data. The last part presents the results from a questionnaire survey of public opinion regarding the division of Czechoslovakia.

Keywords: Czechoslovakia, Czech Republic, Slovak Republic, European Union, GDP, inflation, unemployment, export and import, Eurozone, economic crisis

Obsah

1 Úvod.....	11
2 Cíl práce a metodika	13
2.1 Cíl práce	13
2.2 Metodika	13
3 Teoretická východiska	15
3.1 Makroekonomické ukazatele	15
3.1.1 Evropský srovnávací systém.....	16
3.1.2 HDP	17
3.1.2.1 Výpočet HDP.....	18
3.1.2.2 Členění HDP.....	21
3.1.3 Inflace	24
3.1.4 Nezaměstnanost	30
3.1.4.1 Členění nezaměstnanosti	30
3.1.4.2 Druhy nezaměstnanosti	32
3.1.5 Platební bilance.....	34
3.1.6 Státní rozpočet	36
3.1.6.1 Státní dluh.....	38
3.1.7 Úroková míra	38
4 Analytická část	40
4.1 Důležité milníky v ekonomice obou zemí	40
4.1.1 Výchozí podmínky obou republik po rozdělení Československa.....	40
4.1.2 Vstup ČR a SR do Evropské unie.....	41
4.1.2.1 Výhody plynoucí z členství v EU.....	43
4.1.2.2 Nevýhody plynoucí z členství v EU	45
4.1.3 Vstup SR do eurozóny	45
4.1.4 Vyvrcholení hospodářské krize	49
4.2 Srovnání makroekonomických ukazatelů ČR x SR.....	50
4.2.1 HDP	51
4.2.2 Inflace	57
4.2.3 Nezaměstnanost	58
4.2.4 Platební bilance.....	59
4.2.4.1 Běžný účet	59
4.2.4.2 Finanční účet	62

4.2.5	Státní rozpočet	64
4.2.6	Úrokové sazby	66
4.3	Dotazníkové šetření.....	69
4.3.1	Statistická metoda	72
5	Výsledky a diskuse	75
6	Závěr.....	78
7	Seznam použitých zdrojů	79
7.1	Knižní zdroje.....	79
7.2	Internetové zdroje.....	80
8	Přílohy	86

Seznam tabulek

Tabulka 1:	Struktura platební bilance.....	34
Tabulka 2:	Makroekonomické ukazatele z roku 1993.....	41
Tabulka 3:	Makroekonomické ukazatele z roku 2015.....	41
Tabulka 4:	Vývoj čisté pozice od roku 2004-2010 v mil. eur v ČR.....	43
Tabulka 5:	Vývoj čisté pozice od roku 2011-2015 v mil. eur v ČR.....	43
Tabulka 6:	Vývoj čisté pozice od roku 2004-2010 v mil. eur na SR.....	44
Tabulka 7:	Vývoj čisté pozice od roku 2011-2015 v mil. eur na SR.....	44

Seznam grafů

Graf 1:	HDP v PPS na obyvatele	51
Graf 2:	Meziroční tempo růstu HDP v %	52
Graf 3:	Vládní výdaje na konečnou spotřebu přepočtené na obyvatele v eurech.....	53
Graf 4:	Vládní výdaje na konečnou spotřebu v % (1995=100).....	54
Graf 5:	Výdaje domácností včetně neziskových institucí na konečnou spotřebu přepočtené na obyvatele v eurech	55
Graf 6:	Výdaje domácností včetně neziskových institucí na konečnou spotřebu v % (1995=100).....	56
Graf 7:	Míra inflace v %	57
Graf 8:	Obecná míra nezaměstnanosti v %.....	58
Graf 9:	Bilance běžného účtu k HDP v %	59

Graf 10: Export zboží a služeb v mil. eur	60
Graf 11: Import zboží a služeb v mil. eur	61
Graf 12: Bilance exportu a importu zboží a služeb v mil. eur	62
Graf 13: PZI v EUR na obyvatele	63
Graf 14: Vládní dluh v přepočtu na obyvatele v eurech	64
Graf 15: Vládní dluh k HDP v %	65
Graf 16: Úrokové sazby peněžního trhu – roční údaje v %	66
Graf 17: Kurz CZK/EUR	67
Graf 18: Kurz SKK/EUR	68
Graf 19: Pohlaví respondentů	69
Graf 20: Věkové složení respondentů	70
Graf 21: Nejvyšší dosažené vzdělání respondentů	70
Graf 22: Národnostní složení respondentů	71
Graf 23: Hlavní dotazníková otázka	71
Graf 24: Doplňující dotazníková otázka	72

1 Úvod

Již uplynula dlouhá doba, konkrétně 23 let od doby, kdy se z Československé federativní republiky staly dva samostatné státy Česká a Slovenská republika. Stalo se tak na základě podepsání smlouvy tehdejších premiérů Václava Klause a Vladimíra Mečiara dne 1. 1. 1993. Tento den se stal jedním z nejdůležitějších milníků jak české, tak i slovenské historie. Rozdělení ČSFR bylo velmi důležitým krokem pro oba státy, protože od této doby mohla každá země jednat dle svého mínění a dělat velmi důležitá rozhodnutí, která ovlivnila její budoucí vývoj. Všechna tato rozhodnutí, jako například vstup do Evropské unie, přijetí eura, transformace, důchodové reformy a mnohé další, posunula danou zemi o kus dále určitým směrem. Zda byl tento směr správný, se pokusí zodpovědět tato bakalářská práce.

V problematice rozdělení Československé federativní republiky se setkáváme s mnohými názory. Někteří lidé tvrdí, že jako ČSFR stát prosperoval více, někteří zase, že z rozpadu těžší Slovenská republika, nebo naopak Česká republika. Názorů a pohledů na věc je vícero a zda je ten či onen zrovna ten správný, nelze jednoznačně říci. Avšak ten nejrozšířenější je, že Česká republika měla po rozdělení mnohem příznivější podmínky pro růst ekonomiky a její předpoklady pro rychlý růst byly poměrně vysoké. Bohužel předpoklady se lišily od reality. Je proto velkým překvapením, že slovenská ekonomika po roce 2000 rostla skoro o polovinu rychleji než ta česká. Ne nadarmo vznikl článek od docenta doc. PhDr. Ing. Jana Urbana, CSc. s názvem „Slovensko ekonomicky vyspělejší než ČR? Kde se stala chyba?“ (Urban, 2015)

Co se týče samotného rozdělení, lze z mnoha studií a článků vyčíst, že s odstupem času většina lidí událost z roku 1993 hodnotí kladně. Tyto publikace většinou vznikali právě po kulatém výročí 10 let od rozdělení, kde se autoři zamýšlejí nad důležitostí tohoto činu a jeho zhodnocením. Zajímavým příkladem je článek bývalého prezidenta Václava Klause, který se ve svém newsletteru od nestátní organizace CEP věnuje této problematice. K tomuto tématu bylo osloveno také mnoho jiných lidí působících v různých oborech jako například lidé z Centra pro ekonomiku a politiku nebo různí politici či publicisti. Každý z nich hovoří o tom, jak toto rozhodnutí bylo správné a neodkladné. Někteří z nich v roce 1993 s myšlenkou rozdělení nebyli ztotožnění, ale právě čas jim ukázal, jak bylo

rozhodnutí správné. Mnozí také komentují kladně fakt, že o rozdělení Československa nerozhodl hlas lidu neboli referendum, a také to, že rozdělení proběhlo velmi hladce, dokonce lépe, než všichni očekávali. Také se v člancích opakuje tvrzení, že o rozdělení usilovalo především Slovensko. (Klaus, 2003)

Níže je uvedeno několik přímých citací z tohoto článku od různých autorů.

„S odstupem času samostatnost Slovenska však hodnotím kladně.“ (Juraj Jakubisko-režisér, 2003)

„I kdyby referendum dopadlo ve prospěch federace, po celá další léta hlavním obsahem české politiky by bylo zmírnění pnutí způsobeného nesplněným snem o slovenském státě.“ (Jefim Fištejn-publicista, 2003)

„Rozdělení Československa hodnotím dnes, stejně jako před 10 lety, jako správný krok. Referendum by nic nevyřešilo, protože i kdyby se občané rozhodli pro zachování společného státu, jeho fungování by bylo ochromeno díky slovenské snaze dosáhnout kulatého čtverce.“ (Jiří Kinkor-ekonom, 2003)

„Na otázku „Přejete si rozpad federace?“ by pravděpodobně odpověděla většina Čechů i většina Slováků záporně. Na otázku „přejete si samostatnou a svrchovanou SR“ by však většina Slováků odpověděla kladně. Jak ukazuje takový výsledek, že referendum problém nemusí vyřešit“ (Marek Loužek-Centrum pro ekonomiku a politiku, 2003)

„České spanilé duše stále přitahuje referendum, nikdo však neřekne, že by musely být referenda dvě: slovenské a české. Chcete společný stát? Výsledek byl i tehdy jasný: Češi chtějí, Slováci nikoliv. Čili jiná možnost než civilizovaný rozchod, nebyla.“ (Karel Steigerwald-komentátor deníku MF Dnes, 2003)

„Jeden silný vjem ve mně nicméně přetrvává i po oněch deseti letech: bylo to správné, nevyhnutelné a jediné možné rozhodnutí.“ (Jan Zahradil – poslanec a místopředseda zahraničního výboru PSP ČR, 2003)

2 Cíl práce a metodika

2.1 Cíl práce

Cílem bakalářské práce je srovnání ekonomiky České a Slovenské republiky po rozpadu Československa tedy od roku 1993 až do roku 2015. Úvodní část je zaměřena na danou problematiku samotného rozdělení Československa. V teoretické části jsou nejprve charakterizovány nejčastěji používané makroekonomické ukazatele spolu s jejich vysvětlením a základními metodami výpočtu.

V průběhu 23 let samostatnosti obou států jsou zkoumány determinanty, které měly na dané ekonomiky podstatný vliv. Zejména se jedná o vstup do Evropské unie, vstup Slovenska do eurozóny a v neposlední řadě hospodářská krize, která se nejvýrazněji projevila v grafických vyobrazeních. Analytická část je dále zaměřena na konkrétní číselné porovnání zmiňovaných makroekonomických ukazatelů u obou zemí, které je znázorněno pomocí grafů spolu s komentářem průběhu. Pomocí těchto determinantů a grafického znázornění ukazatelů je hledána odpověď na položenou výzkumnou otázku: *„Jakou příčinu má rychlý růst HDP Slovenska v posledních několika letech a zda je možné, že by Slovensko Českou republiku ekonomicky předčilo, přestože po rozdělení Československa měla příznivější podmínky Česká republika.“*

2.2 Metodika

Teoretická část, kde jsou popsány používané makroekonomické ukazatele, vychází ze všeobecně používaných a uznávaných definic a metod výpočtů, které jsou popsány například v publikacích od docenta Krameše a světově známého autora Paula Samuelsona, nebo jsou metodiky popsány v oficiálních internetových zdrojích jako je například český statistický úřad a jiné. Pro odborný rozbor zmiňovaných milníků budou použity publikace od českých a slovenských autorů, kteří se vybraným tématům věnovali nebo věnují, jako je například docent Jan Urban nebo bývalý guvernér České národní banky Miroslav Singer a také knihy od slovenských autorů například od bývalého místopředsedy pana Ivana Mikloše, který se zabýval reformami na Slovensku. Číselné hodnoty budou dohledávány

na příslušných statistických úřadech, ale především budou používána data z Eurostatu a světové datové banky kvůli lepší srovnatelnosti díky odstranění kurzovního rozdílu a uvádění hodnot z ČR přímo v eurech.

Analytická část práce bude pokračovat dotazníkovým šetřením o hlavní alternativní otázce, zda si respondenti myslí, že bylo rozdělení Československé republiky správné rozhodnutí, a dále bude dotazník pokračovat otázkou, pro koho bylo rozdělení výhodnější. Respondenti budou muset vyplnit také věk, pohlaví a národnost pro rozbor výsledků a jejich grafické znázornění umístěné v příloze. Na výsledky dotazníkového šetření bude aplikována statistická metoda přesnosti odhadu relativních četností.

3 Teoretická východiska

Ve srovnání ekonomik neexistuje žádný žebříček, který by jednoznačně určil, která země má nejlepší ekonomiku a která naopak nejhorší. Existuje mnoho aspektů a ekonomických vlivů či ukazatelů, které se podílejí na stavu a růstu ekonomiky v dané zemi. Nelze se dívat na jednotlivé ukazatele zvlášť, ale jako na soubor charakteristik, který tvoří konkrétnější obrázek o tom, jak se státu daří hospodařit.

3.1 Makroekonomické ukazatele

Makroekonomické ukazatele nám udávají hodnoty různých charakteristik dané země, které jsou pro nás důležité, a my tyto jednotlivé charakteristiky můžeme porovnávat s ostatními zeměmi a tvořit z nich statistiky a žebříčky. K celosvětovému srovnání se proto používají jednotné metodiky výpočtů, avšak nejdokonalejší a jednotné jsou především v různých společenstvích jako je například Evropská unie, která také usiluje o to, aby všechny členské státy používaly jednotnou měnu a tou je euro. Česká republika je jednou z mála zemí v EU, která má stále svoji měnu. Avšak porovnávání stále není tak snadné, protože každá země může mít jinou měnu, a existuje mnoho metodik, dle kterých se ukazatele srovnávají.

Mezi nejdůležitější ukazatele řadíme především hrubý domácí produkt neboli ve zkratce HDP, úroveň cenové hladiny, míru nezaměstnanosti a v neposlední řadě postavení dané země ve světovém obchodu. Tyto čtyři nástroje měření ekonomiky nám společně tvoří tzv. Kaldorův magický čtyřúhelník, ve kterém jsou sledovány tyto ukazatele v jejich průměrech: roční míra nezaměstnanosti, roční tempo růstu reálného produktu, roční míra inflace a podíl salda běžných obchodních transakcí k nominálnímu produktu. (Brčák, 2014). V jiných publikacích může být poslední ukazatel definován jako podíl schodku běžného účtu platební bilance na HDP (Soukup, 2010) nebo jen bilance zahraničního obchodu (Švarcová, 2013). Nanesením těchto ukazatelů jako bodů na osy přímky se vytváří čtyřúhelník, ze kterého může být zpozorováno, jak se dané ekonomice daří. Čím je menší plocha mezi těmito body, tím horší je situace v dané ekonomice. Tento způsob slouží jako obecné porovnání různých ekonomik dle obsahu vytvořeného objektu. V tomto oboru totiž nelze jednoznačně určit nejlepší ekonomiku jen dle nejvyšší hodnoty

HDP, ale je to i soubor ostatních aspektů, které tvoří jeden celek a tím i zdravou prosperující ekonomiku. (Švarcová, 2013). Metoda magického čtyřúhelníku ale nepřináší reálný obraz o dané situaci v zemi. Jedním z jejích nedostatků je, že zachycuje pouze tempo růstu HDP, ale ne jeho výši. Proto se může zdát, že chudá země s nízkým HDP, ale rychlým růstem, je na tom lépe než země s vysokým HDP a pomalým růstem. V poslední době se můžeme setkat i s tzv. ukazatelem mizérie, který zachycuje míru inflace společně s nezaměstnaností pouhým součtem obou hodnot. (Soukup, 2010)

3.1.1 Evropský srovnávací systém

Evropský srovnávací systém (EPC) je projektem Eurostatu a slouží ke srovnání údajů o hrubém domácím produktu a mimo to i vytváří cenová porovnání vybrané skupiny statků a služeb. V roce 2015 se do ECP řadilo 37 států, z toho 28 členských zemí EU, 2 kandidátské státy (Makedonie a Turecko), členské země EFTA (Island, Norsko, Švýcarsko) a čtyři země západního Balkánu (Albánie, Bosna a Hercegovina, Černá hora a Srbsko). Srovnávání probíhá každý rok a projekt se zpracovává po 4 územních částech, a to jižní, severní, východní a západní, kde každá část má svoji vedoucí zemi, která dohlíží na celkový průběh. Vedoucími zeměmi jsou Portugalsko, Finsko, Rakousko a Holandsko. (ČSÚ, 2016)

Standard kupní síly

Pro mezinárodní srovnání ekonomických ukazatelů byla uměle vytvořena měnová jednotka s názvem standard kupní síly (PPS). Dle standardů EPC kupní síla jedné jednotky PPS znázorňuje průměrnou kupní sílu jednoho eura v Evropské unii neboli EU28¹. Hodnota PPS se získává z hodnoty vyjádřené v národní měně vydělením příslušnou paritou kupní síly (PPP). Hodnota 17,691 PPS za ČR v roce 2017 ukazuje, že v průměru si kupující v České republice nakoupí za 17,691 Kč a stejný objem zboží a služeb lze pořídit za 1 euro v EU. (ČSÚ, 2016)

---

¹ EU28 je označení pro 28 členských států Evropské unie.

Parita kupní síly

Parita kupní síly ve své nejjednodušší verzi spočívá v poměru cen v národních měnách za zcela stejné výrobky a služby v různých zemích. Za předpokladu, že se jedná o stejný spotřební koš v obou zemích, se hovoří o nominálním měnovém kurzu. Parita kupní síly zjednodušeně řečeno hledá takový směnný kurz pro dva totožné referenční koše, aby se daly za stejnou cenu pořídit v obou zemích v různých měnách. Možné odchýlení nominálního kurzu od parity kupní síly může být zapříčiněno transakčními náklady, nemožností přepravy daného statku, fiskální a monetární politikou, rozdílnými referenčními koši apod. Vypočteme ji na základě vzorce pro nominální měnový kurz:

$$E_{D/F} = \frac{P_D}{P_F}$$

, kde $E_{D/F}$ je nominální měnový kurz,

P_D je cena referenčního koše v domácí měně a

P_F je cena referenčního koše v měně cizí

Hodnota referenčního koše v domácí měně P_D udává vnitřní kupní sílu a násobek $E_{D/F}$ a P_F vyjadřuje vnější kupní sílu domácí měny. V případě rovnosti vnitřní a vnější kupní síly se hovoří o absolutní formě parity kupní síly. (ČSÚ, 2016) (Brčák, 2014)

Relativní forma parity kupní síly na rozdíl od absolutní nestanovuje výši kurzu, ale jeho změnu po vlivu inflace. Tato změna měnového kurzu $\Delta E_{D/F}$ je vypočtena rozdílem míry růstu cen v domácí zemi π_D a míry růstu cen v zahraničí π_F .

$$\pi(E_{D/F}) = \pi(P_D) - \pi(P_F)$$

Ke zhodnocení měny dochází, pokud růst cenové hladiny je nižší než růst cenové hladiny v ostatních zemích. Naopak ke znehodnocení dochází, pokud je růst míry inflace vyšší než ve světě. (Brčák, 2014)

3.1.2 HDP

Hrubý domácí produkt (HDP) nebo anglicky Gross Domestic Product (GDP) je jeden z nejvýznamnějších a nejpoužívanějších makroekonomických ukazatelů. Slouží také pro srovnání daných ekonomik a může existovat v několika podobách a přepočtech. Jedním z možných vyjádření je v dané měně státu. V České republice se pohybuje v řádu

bilionů českých korun a na Slovensku v řádu miliard eur. Avšak nejčastější jednotkou pro srovnání je přepočet HDP na roční změnu v % nebo na obyvatele, popřípadě na obyvatele v paritě kupní síly. Změna může být samozřejmě uvedena i za jiné časové období například čtvrtletí nebo pololetí. (ČSÚ, 2016)

Neexistuje zatím žádná jednotná definice HDP, ale liší se od sebe jen minimálně. Jednou z nich je například definice od docenta Krameše, která zní: *„Hrubý domácí produkt vyjadřuje tržní hodnotu finální produkce vytvořenou během určitého období pomocí výrobních faktorů, které jsou k dispozici na daném území během tohoto období ve vlastnictví rezidentů i nerezidentů“* (Krameš, 2008)

Jak lze z definice vyčíst, základním stavebním kamenem je termín produkt. Je totiž velmi důležité přesně vědět, co finální produkce znamená, protože jinak může dojít k takzvanému problému „dvojitého započítávání“ (Samuelson, 2007). Finální produkcí se rozumí konečný produkt, který si spotřebitel zakoupí. Meziprodukt je tvořen potřebnými vstupy k dokončení tohoto finálního statku. V konkrétním případě by to znamenalo, že stůl zakoupený konečným spotřebitelem v obchodě by byl finálním produktem. Avšak mezitím, než se ze stromu stal dřevěný stůl je proces přeměny různých meziproduktů. Ke každému meziproduktu si firmy přidávají i svoji přidanou hodnotu, která je oceněním jejich práce přeměny z jednoho meziproduktu na produkt další. Tato informace je důležitá zejména pro jednu z možných metodik výpočtu, a to produktovou.

3.1.2.1 Výpočet HDP

Mezi metody výpočtu HDP jak v České, tak i Slovenské republice patří metoda výdajová, důchodová a produkční.

Výdajová metoda

Výdajový výpočet HDP, někdy také zvaný spotřební, je založen na součtu výdajů třech základních ekonomických subjektů a bilance zahraničního obchodu. Mezi základní ekonomické subjekty se řadí domácnosti, firmy a stát. Bilancí zahraničního obchodu se rozumí saldo vývozu (exportu, značí se X) a dovozu (importu, značí se M) České republiky, popřípadě Slovenska nebo také často nazývaný čistý export. (ČSÚ, 2016)

Spotřeba domácností (C) je tvořena nákupem finálních statků. Patří sem nákup krátkodobého a dlouhodobého majetku a také nákup služeb. Tato složka tvoří 70 % celkových výdajů na konečnou spotřebu a celkově se podílí 50 % na složení HDP. Je zde jedna položka, která je zavádějící, a to stavba nebo nákup nových bytů či domů, které znamenají investice domácností neboli domácích firem, a proto se započítávají do hrubých investic soukromých firem (Krameš, 2008) (Soukup, 2010) (ČSÚ, 2016).

Hrubé investice soukromých firem (I), někdy zvané i hrubá tvorba kapitálu, zahrnují nákupy budov, strojů, technologií, koloběh zásob i nehmotné investice v podobě nákupu softwaru. Hrubé proto, že se musejí brát v úvahu odpisy například starých strojů, které už jsou dávno vyřazené z provozu. Jinak by to znamenalo, že by se stále přidávaly a dokupovaly nové stroje a tím se neustále navyšoval počet strojů na lince, a tudíž i majetek firmy. Ale tak to není, protože se nesmí zapomínat právě na opotřebením zastaralých strojů, které jsou již třeba nefunkční. Hrubé investice tvoří druhou největší výdajovou složku po domácnostech srovnatelnou s vládními výdaji (Samuelson, 2007).

Vládní nákupy (G) jsou procentuální velikostí k HDP podobné soukromým investicím. Zde lze nalézt veškeré vládní výdaje na nákup zboží a služeb. Tyto nákupy jsou financovány ze státního rozpočtu a často je předem určeno, jaké procento státního rozpočtu bude rozděleno do konkrétní oblasti státnictví. Peníze putují například do školství, kdy stát vytvoří zakázku na výstavbu nové školy či modernizaci výukových pomůcek jako například interaktivní tabule. Dále pak do zdravotnictví, kultury, na ochranu životního prostředí apod. Tato složka může rozšířit svůj objem především v období recese, kdy se stát snaží zaměstnat co nejvíce nezaměstnaných a tím snížit míru nezaměstnanosti, která má stejně jako HDP velký vliv na ekonomickou úroveň země. Ve skutečnosti to ale bývá tak, že stát se v tomto období snaží šetřit.

Transferové platby se k vládním nákupům nezahrnují, protože tyto peníze získávají domácnosti a jsou počítány už jako zdroj financování k nákupům spotřebního zboží. Jinak by docházelo k duplikacím a tím k nepřesnému výpočtu (Samuelson, 2007).

Čistý export (NX) je počítán jako rozdíl vývozu domácího zboží do zahraničí, který je charakterizován zvýšením důchodů vyvážejících firem, a zbožím přiváženém na české

území, které znamená naopak snížení důchodů. Proto je snaha o to, aby čistý export byl co nejvyšší a více se vyváželo do ciziny, než aby na domácím trhu byla převaha zahraničního zboží. V držení roční obchodní bilance, která znázorňuje právě vývoz snížený o dovoz, v kladných hodnotách se mnohem lépe daří České republice (Brčák, 2014).

Důchodová metoda

Ekvivalentní metodou k výdajové metodě je metoda důchodová, zvaná také nákladová. Je počítána jako součet přerozdělovaných odměn jak domácnostem jako ocenění jejich práce nazývaných mzdy a platy, tak firmám jako zisk z jejich činnosti a majitelům pozemků, kteří získávají renty z pronájmů. Majitelé kapitálu jsou obohaceni čistým úrokem. Dále se započítávají odpisy (amortizace) a nepřímé daně, a to celé zmenšené daně o dotace neboli subvence, které představují transferovou platbu od státu, tudíž nezobrazuje vyprodukovanou hodnotu zboží nebo služeb. Do náhrad zaměstnanců se zahrnují i sociální příspěvky zaměstnavatelů (Brčák, 2014).

Určitě stojí za povšimnutí, že důchodová metoda je odrazem metody produktové. Paul A. Samuelson, který vysvětluje ekonomický koloběh a tím rovnost toku statků a toku výdělků, zdůrazňuje, že v horním toku jsou zachyceni kupující, kteří nakupují statky a služby, a v dolním toku jsou sledovány veškeré náklady na výrobu těchto statků jako například renty budov, mzdy a jiné. Čímž se dostáváme k tomu, že obě metody musejí mít stejný výsledek (Samuelson, 2007).

Pro lepší přehlednost:

$$\text{HDP} = \text{Mzdy a platy} + \text{Zisky} + \text{Renty} + \text{Čisté úroky} + \text{Odpisy} + \text{Nepřímé daně} - \text{Dotace}$$

Český statistický úřad uvádí výpočet HDP důchodovou metodou takto:

$$\text{HDP} = \text{Náhrady zaměstnancům} + \text{Daně z výroby a z dovozu} - \text{Dotace} - \text{Čistý provozní přebytek} + \text{Čistý smíšený důchod} + \text{Spotřeba fixního kapitálu}$$

(ČSÚ, 2016)

Provozním přebytkem se myslí zisky podnikatelských subjektů za jejich činnost a také mimoprovozní výdělků spojené s vlastnictvím podniku. Smíšený důchod

představuje souhrn důchodů z podnikání malých podnikatelů a pracovní činnosti v sektoru domácností (Brčák, 2014).

Produkční neboli výrobní metoda

Jak již bylo zmíněno, firmy, pokud pracují s meziproduktem tím, jak ho upraví a předělají, mu přidávají hodnotu. Jak velká tato hodnota je, záleží na volbě firem. Musí se ale řídit podmínkami trhu, aby věděly, jak vysoce mohou přidanou hodnotu ocenit. Pokud by cena za produkt spolu s oceněním přidané hodnoty byla moc vysoká, tak by nikdo produkt nekupoval. Základem je, aby se zaplatily veškeré náklady, a navíc bylo dosaženo i zisku. Stručně řečeno je to součet všech přidaných hodnot na daném území. Aby se s přidanými hodnotami dobře počítalo, sčítají se dle sektorů ekonomiky. Celkový výpočet se získá tak, že se sečtou přidané hodnoty ze sektoru prvovýroby, zpracovatelského sektoru a sektoru služeb, k tomu také daně z produktů a odečteme dotace na produkty (Soukup, 2010).

3.1.2.2 Členění HDP

Nominální a reálné HDP

V interpretaci HDP musíme také brát v úvahu vliv inflace. Proto se rozlišuje reálný a nominální produkt, který pomáhá porovnávat ceny v různých obdobích. Pokud se hodnotí HDP za více let, které mělo rostoucí tendenci, neví se, zda rostl objem vyprodukovaných statků a služeb, jejich ceny, popřípadě cenová hladina, nebo oboje zároveň. Kvůli tomu se zavedlo reálné HDP, které statky a služby počítá ve stálých nebo jinak zvaně zmražených cenách daného období, nejčastěji konkrétního roku, který je pro nás výchozím jinak řečeno základním. V dalších letech se převádějí statky a služby do cen právě základního roku a tím vzniká možnost reálného porovnání bez vlivu inflace. Naopak pokud ceny statků a služeb vyjádříme v tržních cenách aktuálního roku neboli, právě probíhajícího období, hovoří se o nominálním produktu (Soukup, 2010).

Potencionální HDP

Potencionální HDP určuje takovou výši HDP, při které jsou maximálně využity veškeré výrobní faktory. Znamená to ideální stav, kdy všichni lidé jsou zaměstnaní, cenová hladina je přijatelná, veškeré stroje jsou plně využívány a technologie je na vysoké úrovni. Bohužel tento stav je jen teoretický, v praxi se HDP ocitá buď pod potencionálním produktem, kde je vysoká nezaměstnanost, nebo naopak nad, kde je cenová hladina vyšší než přípustná. Má tendenci mírně rostoucí díky pomalému růstu pracovní síly, kapitálu a technologie (Samuelson, 2007) (Sojka, 2001).

Hrubý versus čistý domácí produkt

Rozdíl mezi hrubým a čistým produktem není nic jiného, než že čistý produkt je snížení o odpisy. Jinak se odpisům říká i amortizace, což znamená fyzické i morální opotřebení majetku. Odpisy slouží k rozložení vstupní ceny majetku jako nákladu do více období. Používají se 2 druhy odpisů, a to účetní, které zachycují co nejpřesněji stav majetku firmy, a daňové, které jak název napovídá, slouží ke snížení daňové povinnosti. Bohužel je velmi těžké odhadnout výši opotřebení, proto se častěji setkáváme s nepřesnější interpretací, a to hrubým domácím produktem (Samuelson, 2007).

Hrubý domácí a národní produkt

Aby se co nejpřesněji mohlo definovat HDP a HNP, musí se položit otázka, kdo vyrobil daný produkt a také kde. Tato otázka odkazuje na samotnou definici HDP, kde se mluví o výrobě na daném území buď rezidentů nebo nerezidentů.

Rezidentem je osoba, která se narodila například v České republice, ale později odešla za prací do jiné země a tam získávala svůj důchod. Může to být ale například i česká firma, která expandovala do zahraničí. Opačným případem je nerezident, což je osoba nebo subjekt, který získává zisk nebo mzdu na území ČR.

K získání národního produktu musíme od domácího odečíst právě veškeré důchody nerezidentů a naopak přičíst důchody rezidentů, které získaly jinde než na území ČR.

Například Spojené státy americké využívají mnohem více hrubý národní produkt než domácí. V České a stejně tak i Slovenské republice se častěji používá hrubý domácí produkt, který je oproti Americe naopak vyšší než ten národní, a to kvůli tomu, že

zahraničním firmám se za účelem snížení nákladů daří lépe na tomto území, a proto je pro ně výhodnější investovat v ČR (Soukup, 2010).

Nevýhody HDP

Tak jako mnoho jiných věcí, není ani HDP dokonalé, ale najdou se zde mezery, kterým bohužel nikdo nedokáže zatím přijít na kloub. Jedná se zejména o oblasti šedé neboli stínové ekonomiky, které není možné zachytit v HDP. Nejčastěji to mohou být nelegální činnosti například z prodeje drog, prostituce a jiné. HDP nepopisuje ani trh typu „služba za službu“ či nelegální zaměstnávání levné pracovní síly.

Jednou z dalších nezapočítaných položek je volný čas. Mohou to být také domácí práce a s tím i spojená pracovitost českého a slovenského národa, která se v HDP neodráží. Konkrétním případem může být, když si rodina poseká trávník a pečuje o zahradu svépomocí. Oproti tomu v jiných zemích si lidé na tyto činnosti najímají firmy, které z toho mají zisk a ten se pak promítá do HDP, zatímco vlastní práci doma nelze peněžně zhodnotit (Samuelson, 2007).

Čistý ekonomický blahobyť

Čistý ekonomický blahobyť vznikl na základě neuspokojení ekonomů s tradiční metodikou HDP, a to kvůli jejím nedostatkům, které nezachycuje. Proto byl vymyšlen nový ukazatel zvaný čistý ekonomický blahobyť, který se získává odečtením neblahých vlivů na životní prostředí a přičtením dodatečného blahobytu k HDP. Veškeré položky, které odečítáme, se nazývají negativní externality a patří k nim například veškeré náklady na odstranění negativních vlivů působících na životní prostředí, škody vzniklé na zdraví člověka při tvorbě HDP, například trvalé onemocnění zapříčiněno zaměstnáním a různé pracovní úrazy. Dále se do negativních externalit řadí část vládních výdajů na ozbrojení a neblahý vliv velkoměsta spojený s přelidněním a stresem. Souhrnně řečeno jsou to negativní vlivy, které mají dopad nejen na jeho strůjce, ale i na celou společnost. Veškeré tyto externality jsou ale velmi špatně ocenitelné. Mezi přičitatelné položky se řadí faktor volného času a také položky vznikající ve stínové ekonomice (Sojka, 2001).

3.1.3 Inflace

Dalším důležitým makroekonomickým ukazatelem je inflace, která se značí symbolem π . Inflace je zvyšování cenové hladiny a s tím spojené zeslabení kupní síly peněz. Opakem inflace je deflace, kdy dochází k poklesu cenové hladiny. Více než inflace se používá míra inflace, která uvádí změnu cenové hladiny v čase. Nejčastěji je vyjádřena v procentech a udává roční nebo měsíční změnu cenové hladiny. Míra inflace může mít mnoho podob, jako například konstantní inflace, to znamená, že se cenová hladina zvyšuje vždy o stejnou hodnotu, dále pak akcelerující, kdy se tempo růstu zvyšuje. Dezinflace je opačným případem, kdy tempo růstu cenové hladiny klesá (Krameš, 2008).

Očekávaná a neočekávaná inflace, setrvačná inflace

Paul A. Samuelson hovoří také o očekávané a neočekávané inflaci. Nastiňuje fakt, že pokud míra inflace je po delší dobu stejná, dá se s ní počítat i dopředu a zahrnout ji do určitých rutinních oblastí. Ekonomické subjekty si na tuto inflaci zvyknou a přizpůsobí se jí. To se poté projeví například v pracovních smlouvách, kde je uvedeno, že nárůst mezd bude každoročně 2,5 % stejně jako inflace. S touto inflací se počítá dopředu a nazývá se očekávaná. V případě dlouhé setrvačnosti se hovoří o setrvačné inflaci. Problémem pak mohou být neočekávané faktory jako extrémní nárůst ceny ropy, krach na burze, přírodní pohroma apod. Ty způsobí náhlý nárůst cenové hladiny, a proto se jedná o neočekávanou inflaci (Samuelson, 2007).

Zjevná, potlačená a skrytá inflace

Pokud se ekonomika dostane do nerovnováhy, kterou zapříčinila inflace, hovoří se o zjevné (otevřené) inflaci. Státní správa poté využívá svých administrativních zbraní k potlačení růstu cen, ale nedokáže ho úplně zastavit. V tomto případě jde o inflaci potlačenou (blokovanou). Následky zásahu mohou být narůstající zásoby úspor, nedostatek speciálního zboží, rozšíření černého trhu apod. Po určité době, pokud inflace stále přetrvává a začíná být neúnosná, jsou státní orgány nuceny upravit administrativně ceny tak, aby se přizpůsobily trhu a tím se snažily vyrovnat nabídku s poptávkou. Potlačená inflace se nakonec změní v inflaci otevřenou. Skrytá inflace představuje růst cenové hladiny statků a služeb, které nezachycuje oficiální statistika, mohou to být komodity,

kteřé se nevyskytují ve spotřebním koši, nebo naopak jsou dílem šedé ekonomiky (Rusmichová, 1992).

Mírná a pádivá inflace, hyperinflace

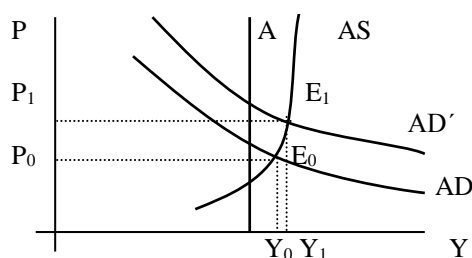
Z kvantitativního pohledu rozlišujeme mírnou (plíživou), pádivou (cválající) inflaci. Extrémní případ pádivé inflace se nazývá hyperinflace. O mírné inflaci se hovoří, pokud tempo růstu cenové hladiny nepřekračuje tempo výroby. Tedy s inflací roste i nominální a reálný produkt. Číselně se pohybuje do deseti procent. Tato inflace není nijak nebezpečná a lidé stále věří v hodnotu peněz, a proto je stále uchovávají. O tom už se nedá hovořit v případě pádivé inflace, kdy se lidé snaží držet peněz co nejméně, protože v nich ztrácejí důvěru. Tempo výroby roste pomaleji, než rostou ceny a „většina kontraktů je indexována cenovým indexem nebo je vyjádřena v cizí měně“ (Rusmichová, 1992). Pohybuje se mezi deseti a sty procenty. Speciální inflací je hyperinflace, která svou hodnotou převyšuje sto procent. Růst výroby je naprosto nedostačující k poměru růstu cen. Ceny jsou neúnosné a neustále se pohybují spolu s cenami mezd. To zapříčiňuje, že lidé místo obchodování s penězi se vrací k barterovým směnám zboží za zboží. Nejčastějším řešením bývá přechod na jinou měnu či měnová reforma (Brčák, 2014) (Soukup, 2010).

Poptávková a nákladová inflace

Příčina inflace se hledá ve změně agregátní nabídky, poptávky a vlivů, které na změnu působí. K poptávkové inflaci dochází v případě, že se reálný produkt svou velikostí přibližuje k produktu potencionálnímu. Tento pohyb je způsoben velkým zvyšováním poptávky a k tomu neodpovídajícím růstem potencionálního produktu. Agregátní poptávku vyvolává změna každé její složky, a to buď spotřeby domácností, investic, vládních výdajů nebo čistého exportu, a tím se posouvá křivka agregátní poptávky směrem nahoru. Konkrétně to mohou být vysoké investiční výdaje, nárůst nominálních mezd, snížení úrokových sazeb nebo nadměrné zvýšení státních výdajů. V opačném případě, kdy reálný produkt je mnohem nižší než potencionální, se jedná o nákladovou neboli nabídkovou inflaci, která je iniciována zvyšováním nákladů. To má za následek snížení nabídky a s tím spojený posun křivky agregátní nabídky směrem nahoru (Rusmichová, 1992).

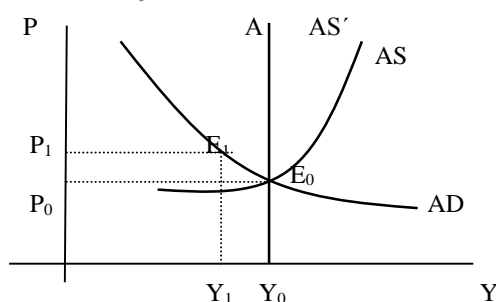
Na základě vysoké poptávky se snaží výrobci svoji nabídku prodat za vyšší ceny. Vyšší ceny zboží mají za následek, že lidé požadují vyšší mzdy, což pro firmy představuje vyšší náklady. Na tomto příkladu lze snadno zpozorovat koloběh pohybu nabídky a poptávky neboli tzv. inflační spirálu (Švarcová, 2013).

Graf 1 - Poptávková inflace

Zdroj: (Miras, 2016)

Graf 2 - Nabídková inflace

Zdroj: (Miras, 2016)

Výpočet

Nejpoužívanějším výpočtem míry inflace π_t je metoda indexu inflace, která je počítána jako podíl cenového indexu v jednom období zmenšeného o hodnotu v předchozím období lomeno předchozím obdobím a vynásobené stem, aby výsledek byl v procentech. Tato metodika je mezinárodně známá a používaná (Krameš, 2008).

$$\pi_t(P_t) = \frac{P_t - P_{t-1}}{P_{t-1}} * 100$$

, kde P_t je cenová hladina v čase t

P_{t-1} je cenová hladina v čase $t-1$

Index spotřebitelských cen

V praxi se cenová hladina počítá pomocí různých indexů. Jedním z nich je index spotřebitelských cen CPI, který odráží obecnou hladinu cen statků a statků nakupovaných domácnostmi. Je to porovnání, jak nákladný byl daný spotřební koš v tomto období oproti předcházejícímu. Co je předmětem spotřebního koše a stanovení vah, si každá země určuje sama. Záleží na daných specifikách země a také trendech a zvyklostech. V České republice se spotřebním košem zabývá Český statistický úřad (ČSÚ), na Slovensku Slovenský statistický úřad a v USA vypočítává index spotřebitelských cen Ministerstvo práce Spojených států (Brčák, 2014) (Samuelson, 2007).

Jako kritérium pro vstup do měnové unie vznikl index HICP neboli Harmonizovaný index spotřebitelských cen, který umožňuje srovnání členských zemí EU a jejich trendy inflace. Oproti struktuře spotřebního koše národních indexů a jejich vah jsou určité rozdíly. Například jsou zde zahrnuty tržby za nákupy cizinců, a naopak není zahrnuto imputované nájemné (ČSÚ, 2017) (Soukup, 2010)

Index spotřebitelských cen se vypočítává pomocí vzorce Laspeyersova typu, který vypadá takto:

$$CPI = \frac{\sum p_t^i q_0^i}{\sum p_0^i q_0^i} \text{ pro } i = 1, \dots, n,$$

, kde 0 je základní období

t je běžné období

p^i je cena i -tého statku

q^i je množství i -tého statku

Index může být doplněn o individuální index určitého zboží nebo služby ve tvaru $\frac{p_t}{p_0}$. (ŠÚSR, 2016)

Z hodnot cenových indexů lze vypočítat jejich přírůstky na výši cenové hladiny π (CPI_t)

$$\pi(CPI_t) = \frac{CPI_t - CPI_{t-1}}{CPI_{t-1}}$$

, kde CPI_t je cenový index běžného období

CPI_{t-1} je cenový index předchozího období

Mezi základní nevýhody tohoto nepoužívanějšího indexu patří, že nezachycuje kvalitu statků a služeb. V reálném životě zvýšení ceny může být důsledkem zvýšení kvality, to ale pro spotřebitele může znamenat, že přejdou na levnější substitut, ale ve spotřebním koši se tato změna nijak nezachytí. Tato oblast se nazývá problém indexních čísel (Brčák, 2014). Oproti tomu výhodou je vysoká operativnost, která umožňuje zjištění pohybu cenové hladiny v krátkých časových úsecích, například v měsíčních intervalech. Další slabinou CPI je, že nezachycuje moderní trendy, které se v danou dobu významně podílí na spotřebě domácností (Soukup, 2010).

ČR

V České republice je spotřební koš spravován Českým statistickým a je v něm okolo 700 položek, v roce 2016 konkrétně 694. Položky se průběžně aktualizují a doplňují. Stejně tak se přepočítávají ve dvouletých intervalech váhy položek, které udávají ekonomickou významnost. ČSÚ třídí veškeré položky spotřebního koše do 12 základních skupin, z nichž každá má svou přiřazenou váhu dle velikosti spotřebních výdajů domácnosti. Nejvíce zastoupená je skupina čtvrtá – Bydlení, voda, energie a paliva. Druhou největší skupinou jsou potraviny a nealkoholické nápoje a poté ji následuje oddíl Dopravy (Brčák, 2014) (ČSÚ, 2016).

SR

Na Slovensku je spotřební koš aktualizován a váhy jsou určovány na základě rozhodnutí Slovenského statistického úřadu, který svých 708 komodit dělí taktéž do 12 skupin (ŠÚSR, 2016).

Konkrétní složení spotřebitelských košů se nachází v příloze.

Index cen výrobců

Dalším indexem, který se používá pro výpočet míry inflace, je index cen výrobců (PPI) neboli index velkoobchodních cen. Jeho sestavení spočívá na stejném principu jako CPI jen s výjimkou, že měří ceny surovin, polotvarů a hotových výrobků jednotlivých odvětví. Podle slov docenta Brčáka: „*PPI signalizuje nadcházející změny v inflaci (očekávanou inflaci v dalších obdobích)*“ (Brčák, 2014).

Deflátor HDP

Deflátor HDP se počítá na základě podílu nominálního a reálného HDP. Vzorec pro výpočet lze formálně zapsat:

$$IPD_t = \frac{\sum p_t q_t}{\sum p_0 q_t} * 100$$

, kde IPD_t je deflátor HDP ve sledovaném období,

p_t je cena výrobku nebo služby ve sledovaném (běžném) období,

p_0 je cena výrobku nebo služby v základním období a

q_t je váha (podíl výrobku nebo služby na celkovém produktu)

Na rozdíl od indexu cen spotřebitelů jsou zde zahrnuty veškeré produkty a statky podílející se na HDP a ne pouze položky ve spotřebním koši. Kvůli tomu je výpočet mnohem hůře proveditelný. Jako váha se používá reálný produkt aktuálního období, což znamená, že váhy jsou proměnlivé oproti vahám z CPI a neřeší se problém změn kvality zboží a služeb. Další nevýhodou je, že nezahrnuje změny cen dovezených výrobků jako je tomu tak v indexu spotřebitelských cen a tím dochází k nepřesnostem (Soukup, 2010).

3.1.4 Nezaměstnanost

Nezaměstnanost je obecně známa jako stav, kdy je poptávka na trhu práce vyšší než nabídka. Zdravá ekonomika vedle jiných ukazatelů by měla být charakterizována nízkou nezaměstnaností.

3.1.4.1 Členění nezaměstnanosti

Dobrovolná a nedobrovolná nezaměstnanost, ekonomicky aktivní a neaktivní obyvatelstvo

Mezi nezaměstnané osoby dle Eurostatu patří především lidé, kteří nejsou v žádném pracovně právním vztahu ani sebezaměstnaní², dále pak osoby aktivně vyhledávají práci, ty jsou registrované například na úřadu práce nebo v agentuře, která jim práci hledá, popřípadě začínají samy podnikat. Lidé, kteří hledají práci, patří do kategorie nedobrovolné nezaměstnanosti. Dále pak se do skupiny nezaměstnaných řadí osoby starší 15 let a lidé, kteří jsou připraveni nastoupit do nového zaměstnání do 14 dnů. Všichni tito nezaměstnaní (značí se písmenem U) spolu se zaměstnanými³ (značí se písmenem E) tvoří ekonomicky aktivní obyvatelstvo (značeno písmenem L) zvané také jako pracovní síla. Naproti tomu je ekonomicky neaktivní obyvatelstvo, které z určitého důvodu práci nehledá. Příkladem je žena v domácnosti, osoba, která je již v důchodu nebo student a nedosažený věk 15 let ale také populace, která pracovat vůbec nechce. Tito lidé spadají pod kategorii dobrovolné nezaměstnanosti. V České i Slovenské republice převažuje ekonomicky aktivní obyvatelstvo nad ekonomicky neaktivním (Brčák, 2014) (Sojka, 2001).

Obecná míra nezaměstnanosti

Obecná míra nezaměstnanosti (u) je mezinárodní uznávanou metodikou používanou pro výpočet nezaměstnanosti, kdy čísel i jmenovatel jsou konstruovány podle mezinárodních definic a její hodnoty jsou tedy porovnatelné s různými zeměmi. *„Ukazatel je konstruován podle metodiky Eurostatu vypracované na základě doporučení Mezinárodní*

---

² Sebezaměstnaní jsou osoby, které pracují ve vlastním podniku nebo na vlastní účet (OSVČ) (ŠÚSR, 2016)

³ Mezi zaměstnané patří i žena na mateřské dovolené, která předtím byla v pracovněprávním vztahu a profesionální příslušníci armády. (ČSÚ, 2016)

organizace práce (ILO)“ (ČSÚ, 2016). V České republice získává data o nezaměstnanosti Český statistický úřad na základě výběrového šetření pracovních sil. Na Slovensku šetření provádí Slovenský statistický úřad. Míra nezaměstnanosti je vyjádřena jako podíl nezaměstnaných k pracovní síle. Dle vzorce:

$$u = \frac{U}{E + U} = \frac{U}{L}$$

Ostatní ukazatele

Míra nezaměstnanosti je jedním z mnohých možných vyjádření pracovní síly na trhu práce. Mimo ni se v ČR počítá také podíl nezaměstnaných osob, který zajišťuje Ministerstvo práce a sociálních věcí (MPSV). To získává potřebná data z úřadu práce a také používá již získaná data ze sčítání lidu. Proto je tato metoda méně nákladná a dá se tedy častěji vypočítávat. V čitateli je uveden počet lidí hledajících práci (nezaměstnaných) ve věku od 15-64 let a ve jmenovateli celkový počet obyvatel ve věku 15-64 let (Brčák, 2014) (ČSÚ, 2016).

Dalším důležitým ukazatelem je míra participace neboli míra ekonomické aktivity, kterou sleduje Ministerstvo financí a počítá se jako podíl pracovní síly (zaměstnaní a nezaměstnaní) k počtu obyvatel ve věku 15-64 let (Soukup, 2010). Dle definice Českého statistického úřadu ale není ve jmenovateli horní hranice omezena. Stejně tomu tak je dle definice Slovenského statistického úřadu, která míru ekonomické aktivity uvádí jako ekonomicky aktivní obyvatelstvo k počtu obyvatel v produktivním⁴ i poproduktivním⁵ věku vynásobené stem, aby výsledek byl v procentech (ŠÚSR, 2016).

Se Slovenskou republikou má Česká republika společný i ukazatel míry zaměstnanosti 16 - 64letých. Přestože se u předchozího ukazatele na Slovensku měnila věková hranice, u tohoto ukazatele je stejná. Vypočítá se jako podíl zaměstnaných osob ve věku 15-64 na počtu všech osob této věkové kategorie (ČSÚ, 2016) (ŠÚSR, 2016).

---

⁴ Mezi produktivní obyvatelstvo patří muži ve věku 15-59 let a ženy ve věku 15-54 let.

⁵ Poproduktivní obyvatelstvo zahrnuje muže ve věku od 60 let a ženy ve věku od 55 let.

Český statistický úřad udává i další ukazatele jako například míru zaměstnanosti, která je vyjádřena podílem všech zaměstnaných na počet osob ve věku 15 a více let, a specifickou míru nezaměstnanosti, která je určena podílem počtu osob specifické skupiny⁶ nezaměstnaných na hodně vymezené pracovní síle v procentech (ČSÚ, 2016).

3.1.4.2 Druhy nezaměstnanosti

Kromě dobrovolné a nedobrovolné nezaměstnanosti se rozlišuje i nezaměstnanost frikční, strukturální a cyklická.

Frikční nezaměstnanost

Frikční nezaměstnanost vzniká přecházením pracovníků od jednoho zaměstnavatele k druhému v různém čase. Tato doba se uvádí jako kratší 4 týdnů a je označována jako „čas hledání“. Ten je určen dostupností informací o volných pozicích a náročností žadatele o nové pracovní místo. Často to bývají studenti, ženy po mateřské dovolené či lidé, kteří hledají vhodnější práci. Jde ve směr o nezaměstnanost dobrovolnou (Samuelson, 2007). Docent Krameš ve své publikaci píše: „*S růstem míry dokonalosti informací, za jinak stejných okolností, se míra frikční nezaměstnanosti snižuje a naopak*“ (Krameš, 2008). Důležitou součástí je nezaměstnanost sezonní, která je typická pro odvětví s výrobou závisící na ročním období nebo i počasí. Jsou to například zemědělci v rostlinné výrobě nebo lidé pracující ve stavebnictví, kteří mohou pracovat, jen pokud jsou zrovna příznivé teplotní podmínky. Například v zimě, pokud je sníh, je jejich činnost většinou přerušena (Soukup, 2010).

Strukturální nezaměstnanost

Strukturální nezaměstnanost je zapříčiněna nesouladem trhu nabídky pracovních pozic s jeho poptávkou. Nastává vždy, když se zvětšuje poptávka po nové oblasti práce a zároveň klesá poptávka po stávající práci, a to se děje za nepřizpůsobení nabídky neboli nedostačující množství požadovaných pracovníků. Tato nezaměstnanost je nejčastěji pozorována v různých krajích (Samuelson, 2007). Například na Ostravsku je dostatek horníků, kteří ale budou mít problémy se sháněním nových pracovních míst, protože

---

⁶ Specifickou skupinou mohou být lidé s určitým věkovým rozmezím, osoby s konkrétním vzděláním apod.

hornictví je na úpadku a oni nejsou dostatečně kvalifikovaní na jiný druh práce. Zde se naráží na největší problém strukturální nezaměstnanosti a tím je nedostatečná kvalifikace pracovníků a jejich nízká flexibilita spojená s dalším aspektem, kterým je neochota přestěhovat se a změnit region, neboli s nedostatečnou mobilitou. Docent Krameš tuto nezaměstnanost stručně popisuje ve své knize slovy: „*Základ strukturální nezaměstnanosti tvoří profesní a geografický nesoulad mezi nabídkou a poptávkou na agregátním trhu práce*“ (Krameš, 2008).

Cyklická nezaměstnanost

Cyklická nezaměstnanost je úzce spjatá s hospodářským cyklem tržní ekonomiky. Její průběh závisí na kombinaci reálného a potencionálního HDP. Pokud bude ekonomika v recesi, cyklická nezaměstnanost poroste, a naopak v konjunkturu se bude snižovat. V recesi je nabídka práce vyšší než její poptávka a dochází ke snižování mezd (Sojka, 2001) (Švarcová, 2013). Docent Brčák popisuje cyklickou nezaměstnanost také jako rozdíl mezi skutečnou a přirozenou mírou nezaměstnanosti (Brčák, 2014).

Keynesiánská nezaměstnanost

Podle slavného ekonoma J. M. Keynese je to právě poptávka, která určuje objem nabídky. Podmínkou této nezaměstnanosti je nepružnost neboli rigidita nominálních mezd, která nedovoluje trh vyčistit vyrovnáním nabídky s poptávkou. Řešení spočívá překvapivě na trhu statků, díky stimulaci nedostatečné agregátní poptávky zvýší i poptávku po práci (Krameš, 2008).

Přirozená míra nezaměstnanosti

Tento pojem zavedl vysoce uznávaný americký ekonom M. Friedman, který je nositelem Nobelovy ceny za ekonomii. Přirozená míra nezaměstnanosti (u^*) nastává, pokud je úroveň reálného produktu (Y) stejná s produktem potencionálním (Y^*), tento jev připadá v úvahu, pokud je ekonomika v dlouhodobé rovnováze. V případě, že reálný produkt se nachází pod potencionálním, ekonomika nevyužívá naplno všech výrobních faktorů a je přítomna nezaměstnanost. Pokud je přítomna přirozená míra nezaměstnanosti, hovoří se o tom, že je skutečná a očekávaná inflace totožná, a neočekává se jakákoliv její změna. Z tohoto tvrzení se odvíjí charakteristika, že přirozená míra nezaměstnanosti je

považována za nezaměstnanost, která neakceleruje růst inflace. Jednou z definic je například dle profesora Sojky, že: „*Za přirozenou je považována taková míra nezaměstnanosti, při níž jsou trhy práce v rovnováze a tlaky na hladinu cen a mezd jsou v národním hospodářství vyrovnané*“ (Sojka, 2001). Dalším pojetím je, že přirozená míra nezaměstnanosti je statisticky vypočítaná jako dlouhodobý průměr skutečných hodnot nezaměstnanosti frikční a strukturální (Brčák, 2014).

3.1.5 Platební bilance

Vnější ekonomická pozice sehrává velmi důležitou roli na celkové vyspělosti dané ekonomiky. Sumarizace veškerých transakčních pohybů mezi konkrétní zemí a zahraničím se nazývá platební bilance. O strukturu a metodiku platební bilance se stará Mezinárodní měnový fond, který v roce 2009 vydal aktualizované 6. vydání (BPM6), které nahradilo metodiku z roku 1993. Tato metodika je stejná jak pro ČR, tak i SR. Změny v této metodice nastaly díky vstupu do Evropské unie. Získané údaje zpracovává do platební bilance v České republice Česká národní banka a na Slovensku Národní banka Slovenska. Struktura se od předchozího vydání výrazně nezměnila. Má stále 3 základní účty, a to běžný, kapitálový a finanční, do kterého nově spadají i devizové rezervy (ČNB, 2016).

Tabulka 1: Struktura platební bilance

1. Běžný účet	
	1.A Zboží a služby
	1.B Prvotní důchody
	1.C Druhotné důchody
2. Kapitálový účet	
3. Finanční účet	
	3.1 Přímé investice
	3.2 Portfoliové investice
	3.3 Finanční deriváty a zaměstnanecké opce
	3.4 Ostatní investice
	3.5 Rezervní aktiva

Zdroj: Vlastní zpracování na základě ČNB, 2016

Běžný účet zachycuje obchodní bilanci neboli export a import zboží a služeb, které sleduje v ČR Český statistický úřad a ve SR Slovenský statistický úřad. Dále běžný účet zachycuje prvotní důchody, do kterých spadají úroky, dividendy, pracovní příjmy reinvestované zisky, daně a dotace na produkci a dovoz a druhotné důchody, tedy zdroje poskytnuté a získané bez protihodnoty. Kapitálový účet shrnuje všechny kapitálové toky.

„V bilanci běžného a kapitálového účtu po vstupu České republiky do Evropské unie zaujímají významné postavení dotace a odvody prostředků ve vztahu k rozpočtu Evropské unie.“ (ČNB, 2016).

Finanční účet zachycuje veškeré čisté úbytky a přírůstky aktiv a pasiv, které spadají do kategorie pod finanční účet viz. výše. Mezi ostatní investice se řadí ostatní účasti, oběživo a vklady, půjčky, pojistné, penzijní a standardizované záruční programy, obchodní úvěry a zálohy, jiné pohledávky a závazky a zvláštní práva čerpání. Sečtením bilance běžného a kapitálového účtu se získávají čisté půjčky nebo výpůjčky od jiných zemí. Konceptně je rovna bilanci finančního účtu, jinak řečeno finanční účet zachycuje instrumenty, kterými byly půjčky nebo výpůjčky nerezidentům financovány. V reálné situaci se tyto strany ale nerovnájí a tvoří zbytek, kvůli kterému se rozlišují čisté půjčky nebo výpůjčky z běžného a kapitálového účtu a čisté půjčky nebo výpůjčky z účtu finančního. Rozdíl mezi nimi se nazývá Čisté chyby a opomenutí, které představují neidentifikované toky platební bilance (ČNB, 2016).

Rozdělením platební bilance na účty provádíme horizontální členění. Kromě horizontálního členění se platební bilance člení vertikálním způsobem, který rozděluje operace na daných účtech dle toho, zda se jedná o zhoršující se nebo zlepšující se přírůstek k platební bilanci (Brčák, 2014).

Důležitou součástí běžného účtu je mezinárodní obchod, označován také jako obchodní bilance. V oblasti zahraničního obchodu je důležité sledovat míru otevřenosti národní ekonomiky vůči zahraničí. Měříme ji podílem vývozu na HDP a podílem dovozu na HDP. Dalším ukazatelem může být procento celkového obrátu obchodu se zbožím a službami v poměru k HDP nebo také jako podíl vývozu zboží a služeb na agregátní poptávce případně agregátní nabídce. Jestliže roste zahraniční poptávka, zvyšuje se tím i čistý export, a to má pozitivní vliv na ekonomiku, například zvýšením domácího

produktu. Čistý export se zvyšuje, pokud roste vývoz nebo se snižuje dovoz zboží (Krameš, 2008).

Obchodní bilanci sleduje v ČR český statistický úřad a v SR pak Slovenský statistický úřad a vydávají zprávy o jejím průběhu. Český statistický úřad rozlišuje dvě pojetí mezinárodního obchodu, a to národní a přeshraniční. Národní pojetí udává skutečný obraz o obchodu mezi ČR a zahraničím a tím zachycuje změnu vlastnictví. Přeshraniční pojetí zachycuje fyzický pohyb zboží přes české hranice a nezohledňuje, zda obchod byl proveden mezi ČR a zahraničním státem. Tyto údaje slouží pro potřeby Eurostatu. Po vstupu do Evropské Unie roku 2004 se údaje pro obě pojetí mezinárodního obchodu jak na Slovensku, tak v ČR získávají pomocí systému Intrastat a Extrastat. Intrastat čerpá data ze zemí různých společenství, takže například zužuje mezinárodní obchod jen pro Evropskou unii (EU), oproti tomu se Extrastat zaměřuje na sběr dat ze třetích zemí neboli zemí mimo EU (ČSÚ, 2016) (ŠÚSR, 2016).

Aby země podporovala nákup spotřebitelů domácích produktů a tím regulovala příliv zahraničního zboží, zavádí různá opatření. Mezi ně patří zavádění cel, která zvyšují náročnost pronikání zahraničního zboží na daný trh a také jsou to příjmy do státního rozpočtu. V období merkantilismu byl tento příjem do státní pokladny dokonce vyšší než daně (Krameš, 2008).

Pokud se stát snaží zvýhodňovat pouze domácí trh a znevýhodňuje obchod ze zahraničí, hovoří se o protekcionismu, který využívá různé nástroje pomocí vnější obchodní a měnové politiky (VOMP). Nástroje se dělí na přímé (tržně orientované), mezi které patří intervence na devizových trzích a opatření fiskální a měnové politiky, a nepřímé (administrativní), mezi které se řadí kvóty, cla, tarify, vývozní subvence a také neviditelné překážky trhu. Těmito nástroji se stát snaží docílit dlouhodobě vyrovnané platební bilance a regulace měnového kursu (Rusmichová, 1992).

3.1.6 Státní rozpočet

Státní rozpočet vypovídá o finančním plánu hospodaření pro daný stát a je pro to také důležitým ekonomickým ukazatelem. Zejména pak státní dluh, který lze snadno porovnávat s ostatními zeměmi. Spolu s rozpočty státních subjektů veřejné správy tvoří rozpočet veřejné správy. Státní rozpočet se provádí vždy na období 1 roku a musí ho

schválit státní orgán. V České republice rozpočet na další rok připravuje Ministerstvo financí ČR, ostatní správci kapitol a vláda během dubna až srpna. Poté návrh v září až prosinci putuje ke schválení do Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR. V případě, že ho schválí, pak se celý rok hospodaří dle návrhu. Následující rok se vždy provádí zhodnocení, jak stát dodržel plánované hospodaření. To má na starost především Ministerstvo financí a správní celky. Na Slovensku proces probíhá obdobně. Nejprve Ministerstvo financí SR předloží ke konci března návrh pouze východisek pro sestavení rozpočtu vládě SR. Do 15. října se předkládá schválený návrh vládou SR k vyjednávání Národní radě SR a ta jej do prosince schválí. Mezi základní funkce státního rozpočtu patří funkce alokační, která vypovídá o rozdělování prostředků k efektivnímu fungování státu, funkce redistribuční, která má za úkol snižování sociálních rozdílů mezi občany a funkce stabilizační, která se snaží, aby příjmy a výdaje státu byly vyrovnané.

Příjmy jsou z největší části tvořeny daněmi⁷ dále pak pojistným na sociální zabezpečení, prostředky poskytnutými Evropskou unií a v nejmenší části jsou tvořeny různými poplatky a příjmy spojených s vlastnictvím státu. Na Slovensku se příjmy dělí dle několika klasifikačních skupin, a to buď na příjmy dle ekonomické klasifikace⁸, organizační klasifikace⁹ a dle zdroje financování¹⁰.

Největší částí výdajů jsou starobní důchody, které tvoří až 1/3. Další výdaje jsou na sociální dávky, platy státních zaměstnanců, transfery do krajů, odvody do EU a mnohé další. Slovensko své výdaje řadí do stejných skupin jako příjmy, ale přibylo zde ještě jedno dělení dle funkční klasifikace, které konkrétně uvádí, do jaké oblasti peníze putují jako například do vzdělávání, sociálního zabezpečení nebo zdravotnictví.

Rozdíl mezi příjmy a výdaji udává saldo státního rozpočtu. Dle salda můžeme dělit státní rozpočet na přebytkový, kde jsou příjmy vyšší než výdaje, deficitní, kde je tomu naopak, anebo také vyrovnaný. Plánovaný státní rozpočet se zpravidla liší od skutečnosti, především kvůli mnoha nepředvídatelným vlivům. O jeho plnění se průběžně vydávají zprávy v měsíčních, čtvrtletních i pololetních intervalech. V ČR se konkrétní informaci o státním rozpočtu dají dohledat na stránkách Ministerstva financí. Ministerstvo financí SR vytvořilo speciální portál o státním rozpočtu (MFČR, 2015) (MFSR, 2017).

---

⁷ Daně tvoří více jak 1/2 státního rozpočtu, pojistné pak 1/3.

⁸ Klasické dělení jako je uvedeno u příjmů v ČR.

⁹ Tato skupina uvádí příjmy dle různých složek SR.

¹⁰ Toto dělení je dle toho, zda jsou finance z EU nebo ze Slovenské republiky.

3.1.6.1 Státní dluh

V případě deficitního plnění státního dluhu stát musí získat finance k pokrytí svých výdajů. Tyto finance většinou získává formou prodeje státních dluhopisů nebo v krajním případě půjčkou od Evropské státní banky (EIP). Vládní dluh je tvořen státním dluhem a různými dluhy krajů, mimorozpočtových fondů, státních fondů apod. Státní dluh tvoří 90 % vládního dluhu. K porovnávání státních dluhů slouží státní dluh v přepočtu na hlavu nebo i jako podíl k HDP. Toto srovnání bývá zajímavým ukazatelem daných ekonomik a také důležitou součástí celého hospodaření země (MFČR, 2015).

3.1.7 Úroková míra

Úroková míra je důležitou hodnotou, která určuje zhodnocení investice věřitele. Dlužník je osoba, která si peníze půjčuje a jistina je půjčený obnos peněz. Výše úroku závisí na délce splácení a velikosti jistiny a jsou to peníze, které dlužník zaplatí navíc, nad výši jistiny. Zpravidla se udává v procentech a existují různé druhy úrokových sazeb jako například diskontní, lombardní a repo sazby (Brčák, 2014).

Tyto 3 sazby spolu s povinnými minimálními rezervami, pravidly likvidity a operacemi na volném trhu a devizovými intervencemi se řadí mezi hlavní nástroje centrální banky. Diskontní sazba je úrok, za který si obchodní neboli komerční banky mohou ukládat dočasně svou volnou likviditu u centrální banky. Tyto depozita se poté úročí diskontní sazbou. V opačném případě, kdy si komerční banky půjčují od centrální, se jedná o lombardní sazbu. Repo sazba slouží jako nástroj k ovlivnění množství peněz v oběhu. „*Pokud je v ekonomice vysoká inflace, centrální banka udržuje vysokou repo sazbu. Pokud chce naopak centrální banka podporovat rozvoj podnikání, repo sazbu sníží*“ (Švarcová, 2013). Repo sazba se odvíjí o tzv. repo sazeb, které jsou charakterizovány transakční dobou 14 dní, proto se úrok označuje také jako dvoutýdenní repo sazba. Tyto sazby, které ovlivňuje centrální banka, se podílejí na výši ostatních úroků stanovených obchodními bankami jako například výše hypotečního úvěru, podnikatelského úvěru a jiné (Švarcová, 2013) (ČNB, 2017).

Také lze úrokovou míru vyjádřit jako náklady obětované příležitosti za držení peněz. Peníze se totiž dají zhodnotit formou dluhopisů, akcií i jinými způsoby. Výši zhodnocení

udává nominální úroková míra. Přesnější formou je ale reálná úroková míra, která je na rozdíl od nominální očištěná o inflaci. Úroková sazba je jednou z nástrojů k udržení rovnováhy na trhu peněz a spravuje ji v ČR Česká národní banka a na Slovensku Národní banka Slovenska (Krameš, 2008).

4 Analytická část

V této části BP jsou stručně charakterizovány důležité milníky obou zemí, které zobrazují svůj vliv na příslušných grafech vybraných makroekonomických ukazatelů. Ke grafickým znázorněním je přiložen komentář, porovnávající tyto ukazatele v obou zemích.

4.1 Důležité milníky v ekonomice obou zemí

Z několika důležitých milníků obou zemí jsou vybrány ty, které měly na ekonomiky největší vliv a byly důležitým krokem, které země učinily. Mezi tyto kroky se řadí především vstup do Evropské unie, vstup do eurozóny Slovenska a hospodářská krize, která nejvíce ovlivnila grafické znázornění makroekonomických ukazatelů. Na začátek je ale podstatné porovnat výchozí podmínky obou států, které jsou znázorněny číselně pomocí makroekonomických ukazatelů. Toto číselné porovnání makroekonomických ukazatelů je zhodnoceno i na závěr posuzovaného období, aby byl viditelný pokrok obou zemí.

4.1.1 Výchozí podmínky obou republik po rozdělení Československa

Po rozdělení Československé federativní republiky v roce 1993 měly před sebou obě země řadu důležitých kroků. Výchozí situace pro oba státy nebyla příliš příznivá, protože oba státy nesly stále následky transformace k tržní ekonomice, která probíhala ještě před rokem 1993. Transformace měla negativnější vliv na Slovensko, které také utrpělo více propadů ekonomiky. Slovensko bylo pomalejší v oživení například fixních investic a zahraničního obchodu (Dubská, 2016).

Slovensku také nepomáhal fakt, že struktura průmyslu byla zaměřena hlavně na zpracovatelský, který po pádu komunismu zaznamenal velký krach kvůli nedostatečnému odbytu. Mnohé továrny byly zavřeny a tím se zvyšovala nezaměstnanost. Z těžkých chvil se Slovensko dostalo až díky tvrdým reformám v průběhu několika let. Avšak s odstupem času se dá říci, že ačkoli byly tyto reformy bolestivé, byly také nutné a velmi prospěšné. Dalším důležitým faktorem je, že Slovensko začínalo tzv. od nuly, co se týče celkové správy státu. Na první pohled se to zdálo jako nevýhoda, ale jak ukázal čas, tento fakt se obrátil v jejich prospěch, a to především kvůli dynamičtějším a pružnějším fungování

státu, které lze vidět na zmiňovaných reformách. Oproti tomu se Česká republika potýkala s dlouholetou privatizací (Mikloš, 2010) (Singer, 2014).

Tabulka 2: Makroekonomické ukazatele z roku 1993

	HDP na obyvatele (v EUR)	Tempo růstu HDP (v %)	Míra inflace (v %)	Obecná míra nezam. (v %)	Běžný účet (mil. Eur)	PZI (k HDP v %)	Bilance zahr. obchodu (v mil. eur)
ČR	3 387,7	1	20,8	4,3	389,2	1,6	- 131,7
SR	2 601,5	7,2	23,2	12,2	-543,4	1,2	-952,5

Zdroj: vlastní zpracování na základě ČSÚ, NBS a WDB, 2017

Při výpočtech byl použit kurz z roku 1993, který byl 34,169 CZK/EUR a u Slovenské republiky bylo počítáno se zaokrouhleným počtem obyvatel z uvedeného roku 5,320 mil.

Tabulka 3: Makroekonomické ukazatele z roku 2015

	HDP na obyvatele (v EUR)	Tempo růstu HDP (v %)	Míra inflace (v %)	Obecná míra nezam. (v %)	Běžný účet (mil. Eur)	PZI (k HDP v %)	Bilance zahr. obchodu (v mil. eur)
ČR	15 836,6	4,5	0,3	5	1 517,7	1,3	14 890,6
SR	14 490,9	3,8	-0,3	11,5	-1 028,4	1,3	1 835,7

Zdroj: vlastní zpracování na základě ČSÚ, NBS a WDB, 2017

Při výpočtech byl použit kurz z roku 2015, který byl 27, 279 CZK/EUR a u Slovenské republiky bylo počítáno se zaokrouhleným počtem obyvatel z uvedeného roku 5,430 mil.

4.1.2 Vstup ČR a SR do Evropské unie

Vstup do Evropského společenství patřilo mezi hlavní ekonomické i politické cíle Československa již od roku 1989. Tento cíl převzaly i oba nástupnické státy po roce 1993, avšak u každého integrace probíhala mírně odlišnými způsoby. Přes různorodé ekonomické a politické podmínky v obou zemích bylo nakonec načasování vstupu do Evropské unie totožné a stalo se tomu tak 1. 5. 2004. Prvním krokem, který obě země učinily ve stejné datum 4. 10. 1993, byl podpis Evropské dohody o přidružení k EU. Tato

dohoda poté vstoupila v platnost opět ve stejný den u obou zemí 1. 2. 1995. Rozdílem ve vstupu do EU bylo, že Slovensko podalo svoji přihlášku již 27. 6. 1995 a Česká republika až 17. 1. 1996, tedy o více jak půl roku později. Přesto jednání o vstupu ČR bylo zahájeno téměř o dva roky dříve, konkrétně 31. 3. 1998 a u Slovenska 15. 2. 2000. Bylo tomu tak, protože žádost ČR o členství byla posuzována s tzv. lucemburskou skupinou kandidujících šesti zemí¹¹, a vyjednávání o vstupu Slovenska bylo spuštěno v rámci tzv. helsinské skupiny dalších kandidujících států¹². Smlouvu o přistoupení k EU podepsaly obě země zároveň, a to 16. 4. 2003 (20 let samostatného Česka a Slovenska: porovnání jejich ekonomického vývoje a pozice v EU, 2013).

Před samotným vstupem do Evropské unie se lidé, jak v ČR, stejně tak i na Slovensku, rozdělili na dva tábory – na lidi, kteří byli jednoznačně pro vstup do EU a na lidi, kteří viděli vstup do EU jako špatný krok a tvrdili, že veškeré zmiňované výhody plynoucí z členství jsou zveličovány a nepřinesou takový diskutovaný užitek oproti ztrátě vlastní suverenity. Mezi hlavní obavy patřila vysoká inflace, růst nezaměstnanosti, likvidace českých podniků a jiné. Naštěstí se ukázalo, že tyto obavy se nestaly plně reálnými ani v jedné zemi. Jisté je, že ekonomika obou zemí po vstupu do EU nadále rostla. Je ale velmi obtížně dokázat, zda lze zásluhy za ekonomický růst přisuzovat právě vstupu do EU. Na základě toho vznikla studie s názvem Ekonomické vyhodnocení členství České republiky v EU po deseti letech., která se snaží prokázat, že vstup do EU byla pro ČR jednoznačně správná volba (Chmelař, 2014) (Marek, 2009).

„Vstup do Evropské unie je spojen s vyšším průměrným ročním růstem reálného HDP v průměru o 2,0procentní body“ (Chmelař, 2014).

„Jen v roce 2013 ČR získala 84 miliard čistého rozpočtového příjmu z EU, kumulativně od roku 2004 se jedná o 334 miliard“ (Chmelař, 2014).

Zajímavostí je také odhad růstu HDP v případě nepřistoupení k EU v porovnání s reálným stavem do roku 2013.

---

¹¹ Mimo České republiky bylo v tzv. lucemburské skupině Polsko, Maďarsko, Slovinsko, Estonsko a Kypr.

¹² Do helsinské skupiny kromě Slovenska patřily státy Litva, Lotyšsko, Malta, Rumunsko a Bulharsko.

„V případě nepřistoupení ČR k EU by byl HDP v roce 2013 o 12 % nižší než dnes“ (Chmelař, 2014).

4.1.2.1 Výhody plynoucí z členství v EU

Mezi hlavní výhody patří volný pohyb osob, který umožňuje občanům Evropské unie pobývat, studovat, pracovat a podnikat na území Evropské unie.

Volný pohyb zboží, služeb a kapitálu. Výhoda volného pohybu zboží pro ČR a SR přinesla zrušení cel a dovozních kvót (Holík, 2014).

Dále hrály důležitou roli podpory z evropských fondů. Tato výhoda patří jistě k těm nejvýznamnějším. Každá členská země může čerpat z několika fondů, mezi nich patří Strukturální a Kohezní fond, Evropský fond solidarity a Fondy předvstupní pomoci. Avšak mimo čerpání finančních prostředků z EU existují i platby do EU. Rozdíl mezi těmito údaji se nazývá čistá pozice vůči rozpočtu EU (Holík, 2014).

Tabulka 4: Vývoj čisté pozice od roku 2004-2010 v mil. eur v ČR

ČR	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Příjmy z EU	800	1 031	1 320	1 704	2 374	2 951	3 362
Výdaje do EU	554	959	1 071	1 157	1 421	1 355	1 467
Čistá pozice	246	72	249	547	953	1 596	1 895

Zdroj: vlastní zpracování na základě MFČR, 2017

Tabulka 5: Vývoj čisté pozice od roku 2011-2015 v mil. eur v ČR

ČR	2011	2012	2013	2014	2015	Celkem 2004-2015
Příjmy z EU	2 949	4 493	4 867	4 351	7 101	37 304
Výdaje do EU	1 698	1 585	1 604	1 615	1 536	16 022
Čistá pozice	1 251	2 908	3 263	2 736	5 565	21 282

Zdroj: vlastní zpracování na základě MFČR, 2017

Tabulka 6: Vývoj čisté pozice od roku 2004-2010 v mil. eur na SR

SR	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Příjmy z EU	492	832	887	1 003	992	1 366	1 893
Výdaje do EU	292	480	526	588	643	689	628
Čistá pozice	200	352	361	415	349	677	1 265

Zdroj: vlastní zpracování a výpočet na základě NBS, 2017

Tabulka 7: Vývoj čisté pozice od roku 2011-2015 v mil. eur na SR

SR	2011	2012	2013	2014	2015	Celkem 2004-2015
Příjmy z EU	1 673	2 041	3 024	1 265	4 289	19 757
Výdaje do EU	628	705	831	785	696	7 490
Čistá pozice	1 046	1 336	2 193	480	3 593	12 267

Zdroj: vlastní zpracování a výpočet na základě NBS, 2017

Z tabulek lze vyčíst, že v čerpání dotací je jednoznačně lepší Česká republika, která z Evropské unie v období 2004-2015 získala již přes 21 282,4 mil. eur oproti Slovenské republice, která čerpala pouhých 12 267 mil. eur.

Dále zmiňovanou výhodou je vzestup zahraničního obchodu. Tento jev lze zpozorovat na grafu č. 10, kdy je viditelné, že od roku 2004 se mezinárodní obchod u obou zemí opravdu zvýšil. U ČR tato pozitivní změna byla vyšší než u SR. Evropské země byly i před vstupem hlavními obchodními partnery obou zemí a vstup do EU vzájemné obchody usnadnil.

Další výhodou je nárůst zahraničních investic, které jsou velmi důležité pro vývoj ekonomiky. Vysoké zahraniční investice vypovídají o dobrém mezinárodním postavení a vysoké atraktivitě pro investory. Nárůst investic je zachycen na grafu č. 13. V neposlední řadě se mezi výhody vstupu do EU řadí také pokles míry nezaměstnanosti. ČR patří mezi země EU s nadprůměrně nízkou nezaměstnaností a pokles nezaměstnanosti je viditelný u obou zemí na grafu č. 8.

Vzestup ekonomického růstu po vstupu do EU lze přiřadit zejména vzestupu zahraničního obchodu a nárůstu zahraničních investic. Řadí se sem ale i jiné aspekty jako například vzestup životní úrovně a vyšší mzdy. U Slovenské republiky se vybrané výhody neprojeví tak výrazně jako u ČR. Například bilance zahraničního obchodu byla stále záporná oproti ČR (Holík, 2014) (Marek, 2009).

4.1.2.2 Nevýhody plynoucí z členství v EU

Při vstupu do EU se hovořilo o obavách ze zvyšování cen spotřebitelských komodit, ale prokázalo se, že tyto obavy byly zbytečné. Ke zvyšování cen docházelo již v průběhu 90. let transformačního období, aby se český trh mohl přiblížit trhům světovým a zvyšování probíhalo v průběhu několika let i po vstupu do EU, nikoliv ale jednorázově. V některých případech docházelo naopak i ke snižování cen. K nárůstu inflace také nedocházelo vlivem vstupu do EU. Růst inflace v roce 2004 byl způsoben růstem nepřímých daní a také ho ovlivnila rostoucí poptávka a neobvyklý hospodářský růst (Marek, 2009).

Mezi nejzásadnější nevýhodu začlenění do Evropské unie patří zřejmě ztráta státní suverenity, kdy právní systém EU je vždy nadřazenější právnímu systému příslušného členského státu. Dále pak výdaje, které nejsou zahrnuté v čisté pozici vůči rozpočtu EU. Jsou to například náklady na administrativu a náklady spojené s novými právními normami. Konkrétním příkladem je povinný přírůstek drahých bio složek do benzínu a další normy ohledně přesného vzhledu a tvaru potravin (Holík, 2014).

4.1.3 Vstup SR do eurozóny

Členstvím v Evropské unii se každá země zavázala i o přijetí společné měny neboli vstupem do eurozóny. Slovensko zavádělo euro od 1. 1. 2009 tzv. duálním oběhem, kdy do 16. 1. 2009 platily obě měny, ale vracelo se již jen v eurech. Česká republika patří mezi země s přechodnou výjimkou pro zavedení eura, jelikož nesplňuje všechny konvergenční kritéria daná Evropskou unií a zatím není stanoveno přesné datum, kdy by se vstup do eurozóny mohl uskutečnit. Mezi konvergenční kritéria spadá kritérium cenové stability, kritérium stavu veřejných financí, kritérium účasti v mechanismu směnných kursů

a kritérium konvergence úrokových sazeb. V dokumentu z roku 2003 o Strategii vstupu do eurozóny se hovořilo jako o nejbližším možném termínu vstupu v roce 2009-2010. V roce 2005 zadala vláda ČR k vypracování Národní plán zavedení eura v České republice¹³, který popisuje veškeré kroky pro zavedení eura. Podrobný plán by měl snížit náklady spojené se zaváděním eura. Vstup zatím nebyl realizován a dle posledních údajů nebude ČR připravená přijmout euro dříve jak v roce 2020. Tomu také nasvědčuje doporučení nestanovovat zatím žádné datum od ČNB, přestože ČR nemá výrazné potíže s plněním maastrichtských kritérií. Vláda také od roku 2004 vydává každoroční zprávy o plnění těchto kritérií, avšak aktuálně je k dispozici hodnocení pouze za rok 2013 (Červenková, 2014) (ČNB, 2017) (MFČR, 2007) (MFČR, 2013).

V České republice byl vstup do eurozóny velmi diskutovaným tématem. Většina českých občanů k tomuto kroku není vlídně nakloněna, obávají se zejména zvyšování cen a s tím i spojeným znehodnocením úspor, nebo také rozpadu eurozóny kvůli aktuální dluhové krizi. Naopak velkými příznivci eura byli už od prvopočátku čeští podnikatelé. Na základě ankety Unie malých a středních podniků ve spolupráci s Hospodářskou komorou ČR z roku 2007 bylo vyhodnoceno, že 73 % podnikatelů je pro zavedení eura do roku 2012 a z toho 60 % odpovědělo, že ČR je připravena, co se týče konkurenceschopnosti českých výrobků a prosperující ekonomiky (Bednárová, 2014) (HKČR, 2007).

Případné zvyšování cen se snaží vyvrátit profesor Dědek, národní koordinátor pro zavedení eura v ČR, ve svém článku s názvem „*Přináší euro zdražování?*“ publikovaném na stránkách ministerstva financí. Pan profesor tvrdí, že inflace spojená se zavedením eura je pouze subjektivní vnímaná inflace, a že ke skutečnému zdražení by docházelo pouze ve vybraných oblastech služeb. Tento jev byl dokázán na základě dotazníkového šetření Evropské komise a vyhodnocení získaných výsledků (Dědek, 2013).

S profesorem Dědkem se shodují i názory jiných ekonomů, například hlavního ekonoma UniCredit Bank Pavla Sobiška, ekonoma Komerční banky Jana Vejmelky, nebo také ekonoma České spořitelny Jana Jedličky, který tvrdí, že pokud dojde v ČR k inflaci kvůli zavedení eura, bude se jednat jen o zvýšení v řádu desetin procent (Bednárová, 2014).

---

¹³ Národní plán byl vytvořen i na Slovensku před přijetím eura.

Mimo inflace je další zmiňovanou nevýhodou vstupu do eurozóny ztráta nezávislé měnové politiky a jednorázové náklady spojené se zavedením měny. Více je ale kladen důraz na výhody, které tato měna přináší. Mezi výhody vzniklé pro spotřebitele podle profesora Dědka patří zejména lepší srovnatelnost cen, pohodlnější vycestování do zahraničí a bezpečnější investování, kterým se snaží vyvrátit obavy občanů o znehodnocení úspor. Zásadnější výhody tato změna přináší pro podniky, jelikož se sníží transakční náklady a dojde k odstranění kurzovního rizika. Nepřímou výhodou jsou pak vzniklé zahraniční investice s vytvářením nových pracovních míst a zakázek, a především růst zahraničního obchodu (Dědek, 2013).

Ačkoli tento milník není výrazně viditelný na uvedených grafech, je to velmi důležitý krok, kterým se Slovensko oproti České republice odlišilo a na rozdíl od ČR splňovalo veškerá kritéria. Přestože si Slovensko nevybralo zrovna nejvhodnější dobu k zavádění eura, a to především kvůli probíhající hospodářské krizi, nemělo toto načasování ještě více prohlubující negativní dopady.

Vliv zavedení eura na zvyšování cen na Slovensku by bylo možné vidět na grafu č. 7. Avšak v tomto roce byla inflace poměrně nízká, a to především díky protiinflačním krokům, které se snažily zmírnit dopady celosvětové recese spojené s krizí, proto nelze jednoznačně určit, jaké inflační dopady mělo zavedení eura. „*Studie NBS dochází k závěru, že veškeré provedené odhady svědčí spíše o nepatrném vlivu zavedení eura na celkovou inflaci. Např. z celkové inflace v lednu 2009 ve výši 2,7 % lze se zavedením eura spojovat nanejvýš 0,2procentního bodu*“ tvrdí profesor Dědek, národní koordinátor pro zavedení eura v ČR (Dědek, 2010), který čerpal ze slovenské studie Národní banky s názvem „*Vplyv zavedenie eura na inflaciu v Slovenskej republike v januári 2009*“. Tato studie také zmiňuje, že existují i položky, u kterých naopak docházelo k poklesu cen. Pokud by se braly v potaz i tyto položky, došlo by k inflaci¹⁴ v rozmezí -0,12 až 0,12procentního bodu. Je možné tedy říci, že jako střed intervalu by nedocházelo k žádné inflaci k lednu 2009 (Doliak, 2009).

---

¹⁴ Inflace v lednu 2009

Obavy z inflace v důsledku zavedení eura se projeví jako zbytečné, avšak nejvýše vyzdvihovaná výhoda nárůstu zahraničních investic také nedopadla dle očekávání. Na toto téma vyšel příspěvek na blogu České národní banky pana Miroslava Singera, bývalého guvernéra ČNB, s názvem „*Dohání nás Slovensko díky euru?*“, kde vyvrací mýtus o tom, že Slovenská republika dohání českou ekonomiku díky vstupu do eurozóny. Vznikalo totiž mnoho článků, kde se přibližování slovenské ekonomiky k té české připisovalo právě zavedení eura. Pavel Sobíšek kromě vyvracení obav z inflace také v článku s názvem „*Slovensko už předhání Čechy. Pomohlo euro.*“ říká „*Slovensko na euru vydělalo i tím, že se pro řadu nadnárodních firem stalo východoevropským centrem pro administrativu, účetní a platební systémy. Takoví investoři už do zbývajících zemí Visegrádské čtyřky po přijetí eura nepřijdou,*“ (Křešnička, 2015) (Singer, 2014).

Důkazem o opaku je graf č. 13, kde zahraniční investice na Slovensku byly i po vstupu do eurozóny nižší než v ČR, a v roce 2009 dokonce nulové a s komentářem pana Singera: „*Shrnu-li: kromě čtyř let rostlo Slovensko v uplynulých 21 letech rychleji než Česká republika. K důvodům patřily nižší startovní úroveň slovenské ekonomiky a v posledním desetiletí i menší míra rozpočtového přerozdělování. Pokud se někdo domnívá, že v procesu dohánění české ekonomiky hrála nějakou roli větší schopnost Slovenska získávat díky vstupu do eurozóny přímé zahraniční investice, výše uvedené údaje¹⁵ ho usvědčují z omylu*“ (Singer, 2014). To potvrzuje také fakt, že ČR i přestože nemá euro, získala investiční projekt Amazon, o který mělo zájem i Slovensko.

Lze tedy jednoznačně shrnout, že opěvované výhody i nevýhody vstupu do eurozóny na Slovensku nebyly tak převratné, jak se všichni domnívali. Je ale možné říci, že jelikož Slovensko splňovalo veškerá kritéria pro přijetí eura mnohem dříve než ČR, značí to o jakési větší pružnosti slovenské ekonomiky. Jednou Česká republika tento krok bude muset podstoupit také, ale v tomto ohledu bylo právě Slovensko zemí, která byla připravenější.

---

¹⁵ Pan Singer odkazuje na grafické znázornění přímých investic na Slovensku.

4.1.4 Vyvrcholení hospodářské krize

Jako nejčastěji označovaná příčina světové hospodářské krize je hypoteční krize v USA, která začala již roku 2007 a navazovala na tzv. akciovou bublinu spojenou s boomem informačních technologií v 90. letech. Po prasknutí této bubliny docházelo k bankrotům firem, vyšší nezaměstnanosti a celkovému propadu poptávky. Veškeré tyto negativní vlivy se promítaly do poklesu amerického HDP. Reakcí na tento pokles bylo právě snížení úrokových sazeb v letech 2001-2003 z 6,5 % na pouze 1 % americkou centrální bankou neboli FED. Hlavním problémem ale bylo držení takto nízké úrokové hladiny po dobu 4 let. Mezitím se vytvořila tzv. hypoteční bublina, při které si díky nízké úrokové sazbě hypotečních úvěrů pořizovali lidé nemovitosti, ačkoli by za normálních okolností na to neměli dostatek finančních prostředků. Nárůst prodeje nemovitostí byl ohromný, a to mělo za následek zvýšení jejich cen meziročně až o 8 %. Později ale vznikl převis nabídky nad poptávkou a došlo k poklesu cen. Odpovědí FEDU byl nárůst úrokové sazby, která v roce 2006 dosahovala 5,25 %. To pro většinu hypotečních úvěrů znamenalo velké problémy a počet nesplacených hypoték se vyšplhal až na 50 %. Tyto problémy se přesunuly až do finanční oblasti. Doktorka Lungová ve svém článku také říká, že: „*Bezprostředním spouštěčem krize se v r. 2008 stala rostoucí inflace v důsledku masivního nedostatku ropy, surovin a potravin, jež zvyšoval jejich ceny.*“ (Lungová, 2011) To mělo za následek prasknutí hypoteční bubliny a tím i bankroty finančních institucí jako například pád jedné z největších investičních bank v USA Lehman Brothers. Následky krize se projevovaly po celém světě v podobě krachů na burzách a nevyhnuly se ani České, ani Slovenské republice (Lungová, 2011) (Kahánek, 2009).

Finanční krize se ve většině zemí změnila v krizi ekonomickou. Dopady ekonomické a hospodářské krize na ekonomiku ČR jsou podobné jako dopady na Slovensku. Mezi ně se řadí především pokles tempa růstu HDP, pokles zahraniční poptávky, zvyšování vládního dluhu, snížením obratu obchodní bilance a snížení přímých zahraničních investic (Dubská, 2011).

Řešení ekonomické krize v ČR bylo především za pomoci monetární politiky, která snižovala úrokové sazby znázorněné na grafu č. 16 a také se snažila udržet kurz kolem 27 Kč za euro, zachycený na grafu č. 17, a tím podporovat export.

Fiskální politika neučinila žádné zásadní kroky, což jí je mnohdy vyčítáno, protože v období krizí vyspělé ekonomiky podporují svou zemi vládními výdaji do konečné spotřeby, ale ČR se naopak v tomto ohledu snažila šetřit. Zajímavostí je, že i přesto se vládní dluh zvyšoval. Oproti tomu na Slovensku mírnili vysoký pokles poptávky pomocí nárůstů rozpočtových deficitů, protože monetární politiku od přijetí eura nemají plně ve svých rukou. Vyšší vládní výdaje měly za následek zvyšování státního dluhu. Do krize Slovensko vstupovalo méně zadlužené jak ČR, ale již v letech 2012 státní dluh na SR dosahoval 52 % HDP a v ČR 46 % HDP, jak lze zpozorovat na grafu č. 13. Kromě tohoto faktu Slovensko vstupovalo do krize s tzv. přehřátou ekonomikou, která se vyznačuje tím, že deficit běžného účtu je vyšší než 5 %. Tento jev lze zpozorovat na grafu č. 9 od roku 2004. Přehřátá ekonomika je důsledkem dramatického nárůstu tempa HDP v období několika let na Slovensku. Avšak toto tempo růstu je velmi obtížně udržitelné, tomu také nasvědčuje graf č. 2, kde je viditelné, že po dlouhotrvajícím rostoucím tempu následoval pokles tohoto tempa a od roku 2014 je na tom ČR dokonce lépe (Singer, 2014).

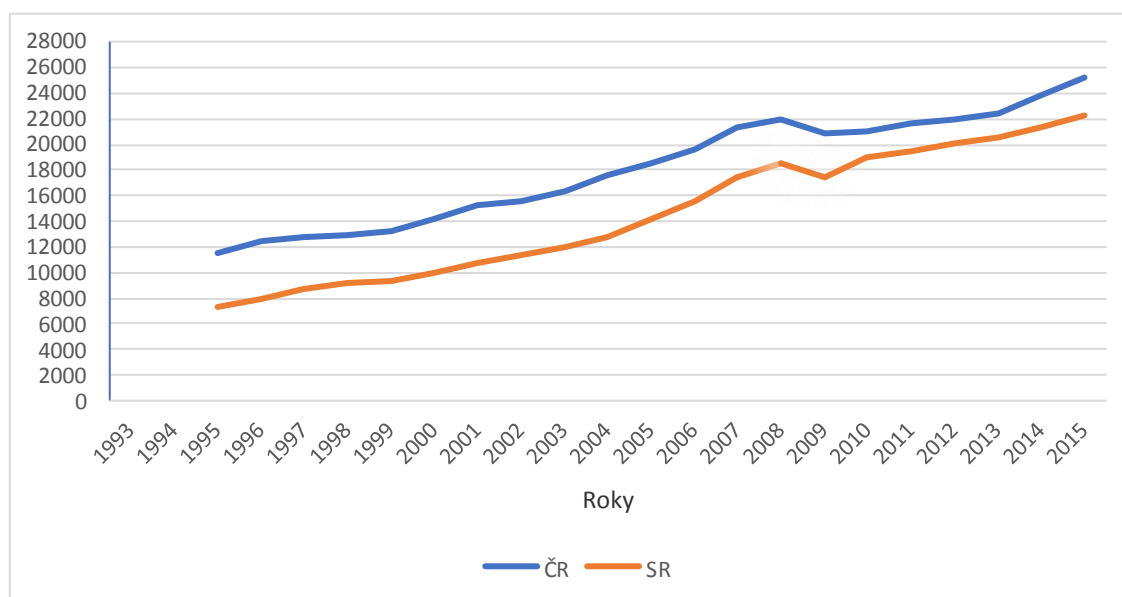
Důsledky pro ČR i SR byly velmi negativní. Z Grafu č. 1 je zřejmé, že následky krize začínající v roce 2007 ve Spojených státech amerických, se projeví již v roce 2008 v obou zemích jak poklesem HDP, tak i vysokým až záporným poklesem tempa růstu HDP. Světová krize se projevila i na grafu inflace č. 7, kde lze zpozorovat, že v roce 2008 došlo k vysokému nárůstu cenových hladin. Viditelně z grafu č. 8 se od roku 2008 začala zvyšovat také nezaměstnanost. Pokles obchodní bilance je viditelný na grafu č. 12 a pokles přímých zahraničních investic na grafu č. 13.

4.2 Srovnání makroekonomických ukazatelů ČR x SR

Srovnání makroekonomických ukazatelů je provedeno pomocí grafů ze sledovaného období let 1993–2015. Ne vždy byla ale tato data k dispozici, proto je možné, že číselné údaje začínají například až rokem 1995.

4.2.1 HDP

Graf 1: HDP v PPS na obyvatele

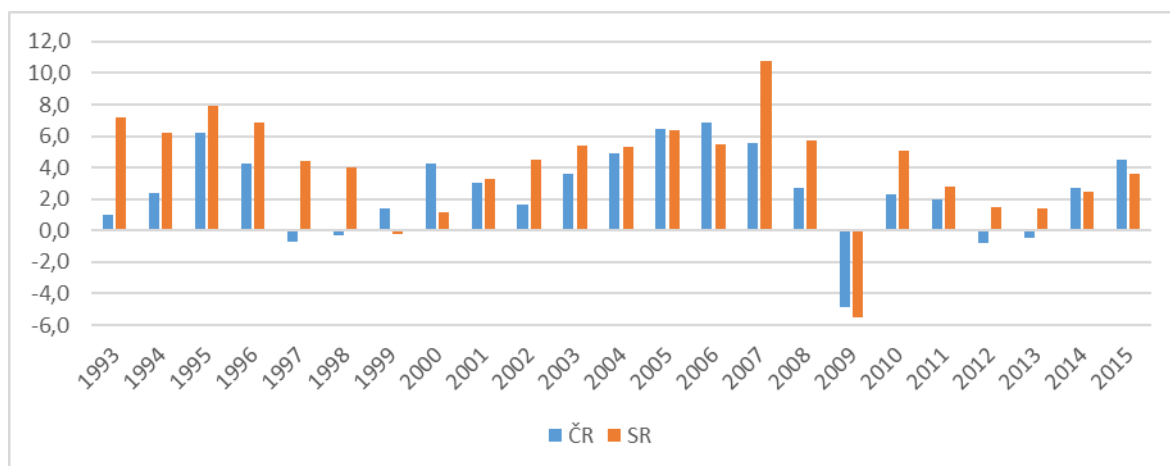

Zdroj: vlastní zpracování na základě Eurostatu, 2017

Jelikož bylo již od roku 1989 cílem Československa stát se členským státem Evropské unie, není se čemu divit, že i po rozdělení zůstal tento cíl aktuální. O vstup do EU může požádat jakákoli evropská země, která splňuje podmínky členství neboli tzv. „kodaňská kritéria“. Jednou z těchto podmínek je zdravá tržní ekonomika, dále pak demokratický právní stát a také přijetí veškerých právních předpisů vydaných EU. Aby obě země měly co nejvyšší šanci přijetí, snažily se o růst ekonomiky a tím i rostoucí HDP, který lze zpozorovat na grafu č. 1. Viditelným propadem je rok 2009, kdy došlo k vyvrcholení hospodářské krize.

Z grafu č. 1 je zřejmé, že HDP v PPS na obyvatele je za celé sledované období vyšší u České republiky, avšak je viditelné, že rozdíl ve výši se do roku 2013 snižoval.

Graf 2: Meziroční tempo růstu HDP v %

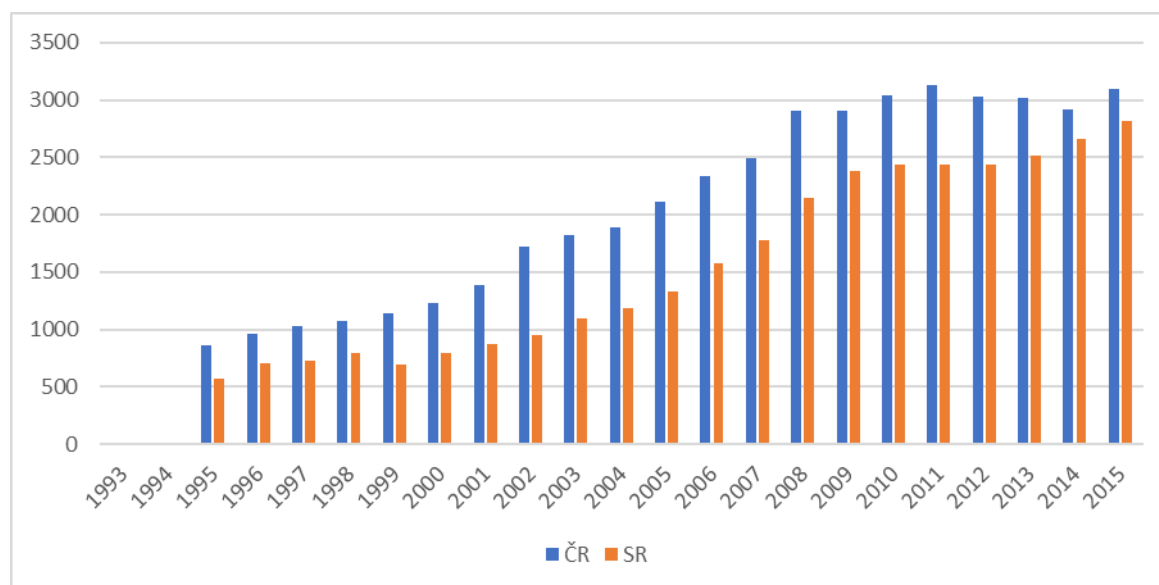
Zdroj: vlastní zpracování na základě ČSÚ a NBS, 2017

Podrobnější pohled na HDP ukazuje graf č. 2, který vypovídá o tom, že v růstu HDP je naopak Slovensko stabilnější. Rychleji rostoucí HDP měla Česká republika pouze v letech 1995, 1999, 2000, 2009, 2014 a 2015 za celé 23leté období. Tendence růstu a poklesu byly podobné až na roky 1995-1996, 2001-2002 a také 2006-2007, kdy se na Slovensku tempo zvyšovalo a v ČR naopak snižovalo. Po dlouhodobém růstu tempa od roku 2002 v ČR začalo tempo klesat již 2006 a na Slovensku došlo k dlouhotrvajícímu růstu už od roku 1999 a růst trval až do roku 2007. Velmi odlišné jsou také roky 1997–1999 a 2012-2013, kdy docházelo k opačným výkyvům tempa růstu a ČR procházela recesí. Nejvyšší viditelný propad pro obě země je zaznamenán roku 2009, kdy došlo k vyvrcholení hospodářské krize. Jednotlivé propady či neobvykle rychlý nárůst nelze z tohoto grafu připisovat konkrétním jevům, jelikož se jedná o % vyjádření rozdílu dvou hladin HDP a následky různých změn se obvykle projevují až později a v delším intervalu. Další nevýhodou je, že tempo růstu HDP se skládá z mnoha složek, které v jednom případě mohou být u jedné země rostoucí a u druhé klesající a v případě jiného faktoru to může být naopak, ale výsledek u tempa růstu je stejný. Za sledované období bylo průměrné tempo růstu HDP u ČR 2,6 % a u SR dokonce 4,2 %.

Mezi hlavní příčiny rychlejšího růstu ekonomiky Slovenska se řadí řada reforem, které byly pro Slovensko klíčové, spolu s nárůstem investic a zahraničního obchodu, který je ale shodný také pro ČR. Například daňová reforma z roku 2004 měla za následek růst

spotřeby domácností, který je u SR mnohem vyšší než u ČR, oproti jiným ukazatelům, které mají obdobné tendence. Další příčinou růstu ekonomiky SR byl nárůst výdajů vládních institucí a domácností do konečné spotřeby, které jsou zachyceny na grafech č. 3–5 (Mikloš, 2010) (Dubská, 2016).

Graf 3: Vládní výdaje na konečnou spotřebu přepočtené na obyvatele v eurech¹⁶

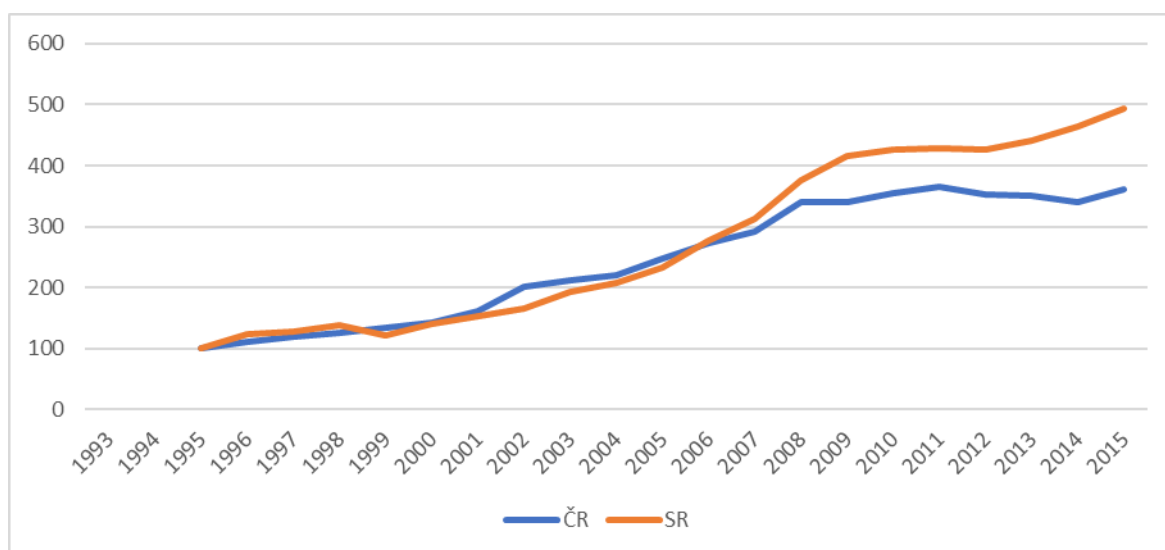

Zdroj: vlastní zpracování na základě Eurostatu, 2017

Rozdílný pohled na tyto makroekonomické ukazatele udávají grafy č. 4. a 6. Za zmínku stojí rok 2008, kdy začínala hospodářská krize a každá země zvolila opačnou strategii pro následující rok. Zvolená strategie omezení vládních výdajů byla v neprospěch ČR, protože naopak prohloubila následky krize a vymyká se většině ověřených postupů. Slovensko naopak postupovalo jako většina vyspělých zemí procházejících krizí a své vládní výdaje naopak zvýšila.

¹⁶ Pro přepočty na obyvatele byly použity zaokrouhlené hodnoty z roku 2015, pro ČR 10,550 mil. obyvatel a pro SR 5,430 mil. obyvatel.

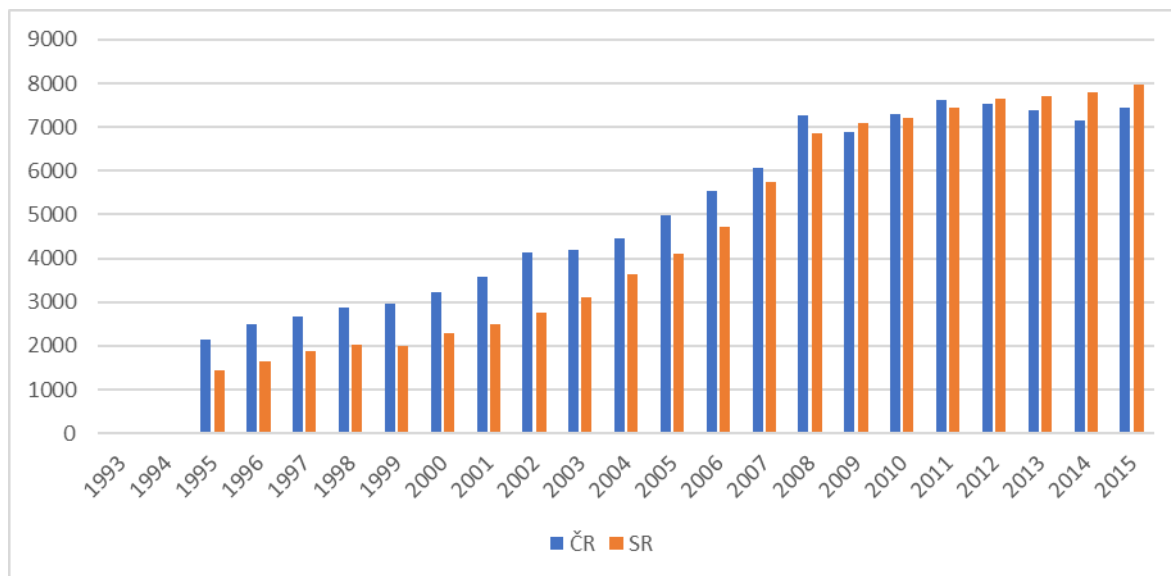
Graf 4: Vládní výdaje na konečnou spotřebu v % (1995=100)

Zdroj: vlastní zpracování a výpočet na základě Eurostatu, 2017

Z grafu č. 4 je patrné, že rychlejší růst vládních výdajů na konečnou spotřebu má Slovensko. Tímto se oproti jiným ukazatelům spolu s vyšším růstem výdajů domácností z grafu č. 6 výrazně odlišuje od ČR, a proto je tato příčina shledána jednou z nejdůležitějších v rostoucím tempu růstu HDP Slovenska. Jako referenční rok byl zvolen rok 1995, jelikož z předešlých dvou let nejsou hodnoty k dispozici.

Graf 5. Výdaje domácností včetně neziskových institucí na konečnou spotřebu přepočtené na obyvatele v eurech¹⁷

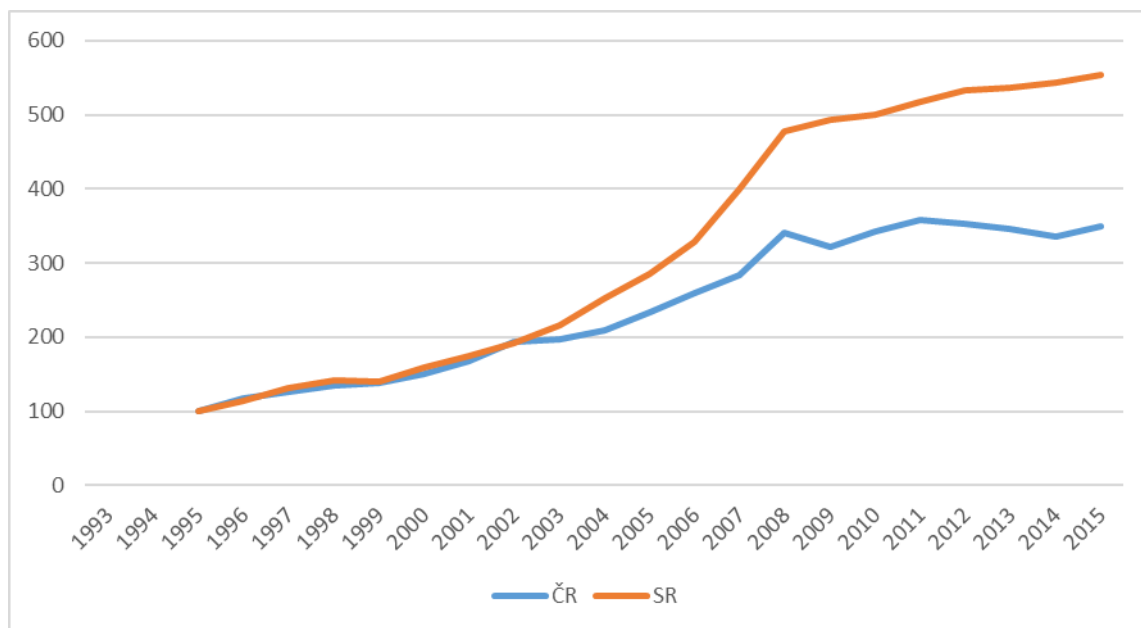

Zdroj: vlastní zpracování na základě Eurostatu, 2017

Do roku 2008 měly české domácnosti vždy vyšší výdaje na konečnou spotřebu. Od roku 2012 se ale pozice obrátila a vyšší výdaje měly slovenské domácnosti. Z grafu je viditelné, že v roce 2009 se krize projevila na českých spotřebitelích, kteří začali šetřit. Více se snažili šetřit čeští obyvatelé, zatímco slovenští obyvatelé krize k významným změnám nedovedla, jejich výdaje nadále rostly.

¹⁷ Pro přepočty na obyvatele byly použity zaokrouhlené hodnoty z roku 2015, pro ČR 10,550 mil. obyvatel a pro SR 5,430 mil. obyvatel.

Graf 6: Výdaje domácností včetně neziskových institucí na konečnou spotřebu v % (1995=100)

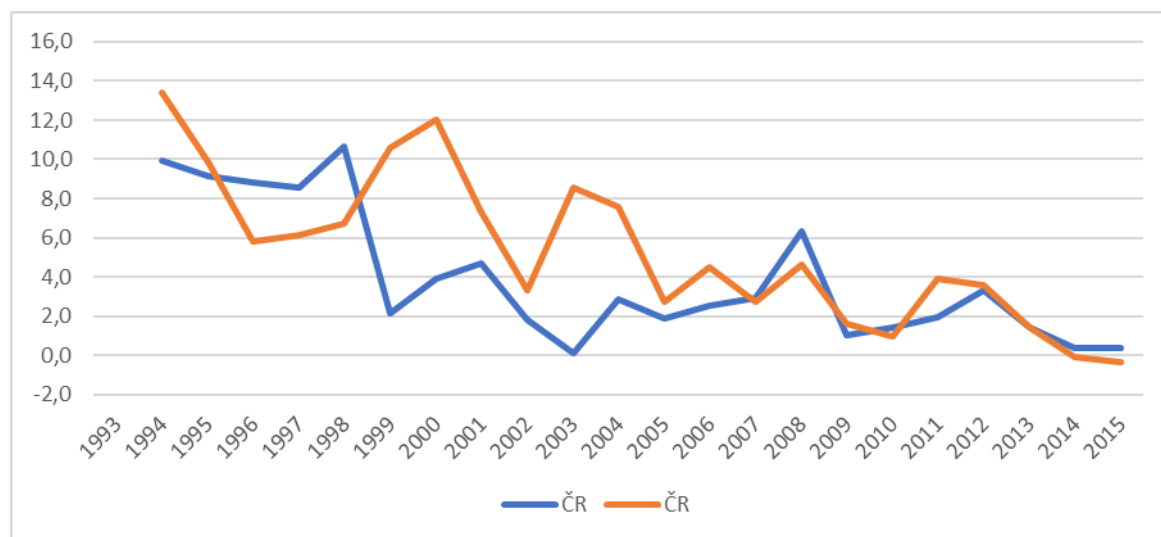
Zdroj: vlastní zpracování a výpočet na základě Eurostatu, 2017

Růst spotřeby domácností vztažený k referenčnímu roku 1995 vychází opět lépe pro Slováky, kteří si tímto napomohli v rychlejším růstu celkového HDP. Jak je možné zpozorovat, jejich růst trval již od roku 1995 oproti ČR, u které výdaje v několika letech dokonce i klesaly. Graficky opět vyčnívá rok 2008, kdy začínala hospodářská krize. Růst spotřeby domácností se nejčastěji připisuje zejména vyšší životní úrovni. Ta se mimo jiných ukazatelů projevuje vyšší platou. Avšak průměrný měsíční příjem je u Slováků stále nižší než u Čechů. V roce 2015 byla v ČR průměrná měsíční mzda 26 467 Kč a na Slovensku činila 833 eur, v přepočtu na Kč dle kurzu z roku 2015 to bylo 22 723 Kč. Oproti tomu minimální hodinová mzda je na Slovensku nepatrně vyšší. Od roku 2017 dosahuje 2,5 eur v přepočtu dle kurzu z 27. 2. 2017 je to 67,55 Kč a v České republice se zvýšila na 66 Kč (MPSVR, 2017) (MPSVR, 2016) (ČSÚ, 2016) (MPSV, 2016).

4.2.2 Inflace

Graf 7: Míra inflace v %

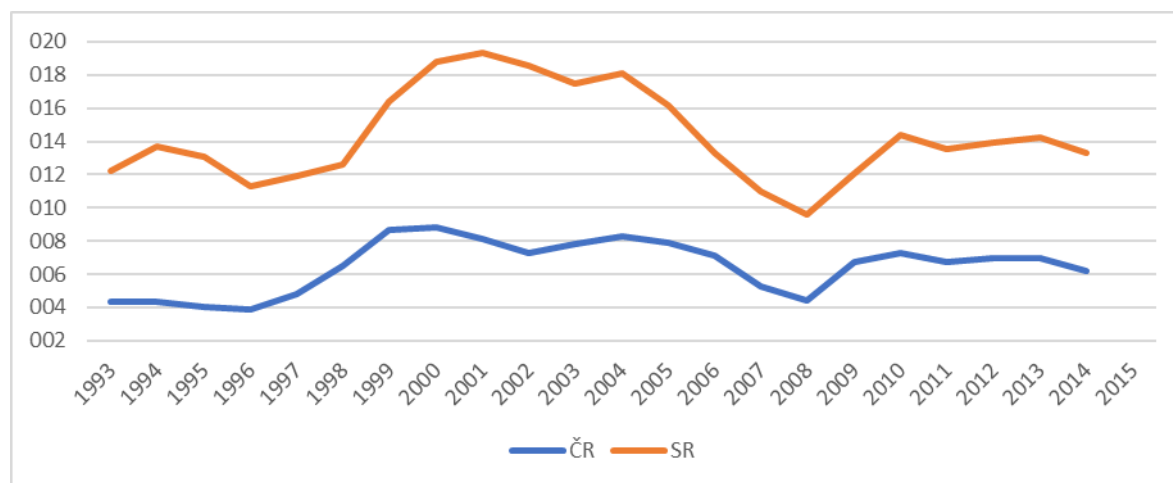

Zdroj: vlastní zpracování na základě WDB, 2017

Míra inflace je velmi pohyblivý makroekonomický ukazatel. Nejčastěji se odvíjí od enormních změn cen nebo v případě celosvětových krizí jako byla hospodářská krize, která dosáhla vrcholu v roce 2009. K nejčastějším změnám dochází například při růstu ceny ropy a jiných důležitých komodit. K nárůstu inflace v roce 2008 docházelo zejména kvůli regulaci nájemného a výraznému nárůstu cen plynu, elektřiny a ropy. Poté se cenová hladina opět snížila za pomoci různých hospodářských nástrojů.

4.2.3 Nezaměstnanost

Graf 8: Obecná míra nezaměstnanosti v %

Zdroj: vlastní zpracování na základě WDB, 2017

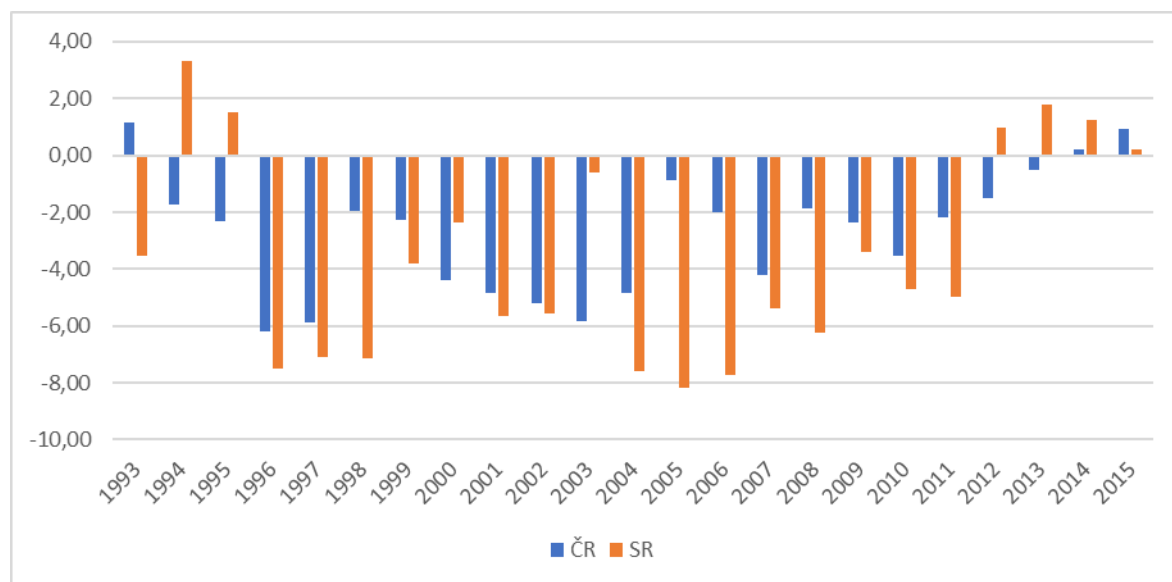
Nezaměstnanost je jedním z ukazatelů, ve kterém na plné čáře vítězí Česká republika. Celkový průběh v období od roku 1993–2015 je v obou zemích podobný až na to, že ČR má v průměru o bezmála skoro 8 % nižší nezaměstnanost, a také dosahuje hodnot pod evropským průměrem. Tím se řadí mezi země s nejnižší nezaměstnaností v EU.

Kontinuální pokles nezaměstnanosti lze zpozorovat u obou zemí od roku 2004, kdy se obě země staly členy Evropské unie.

4.2.4 Platební bilance

4.2.4.1 Běžný účet

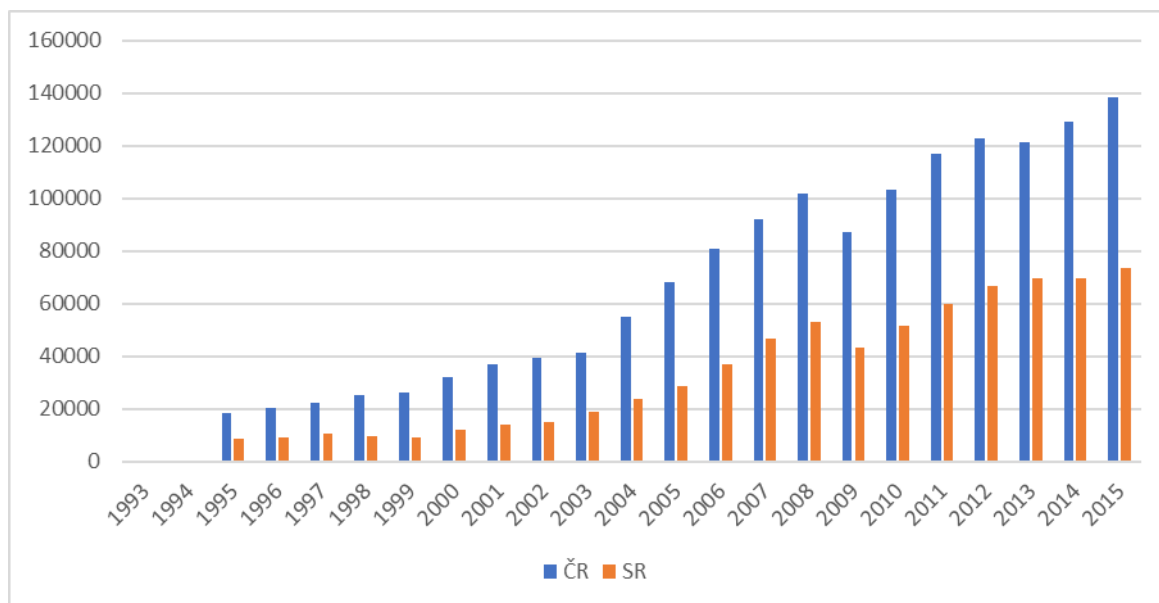
Graf 9: Bilance běžného účtu k HDP v %

Zdroj: vlastní zpracování na základě WDB, 2017

Ze složek bilančního účtu je důležitým ukazatelem zahraniční obchod. Zahraniční obchod je na stránkách ČSÚ rozdělen dle 8 tříd mezinárodní klasifikace SITC v přeshraničním pojetí. Oproti tomu ŠÚSR dělí mezinárodní obchod do podrobnějších statistik, konkrétně do 22 skupin.

Graf 10: Export zboží a služeb v mil. eur

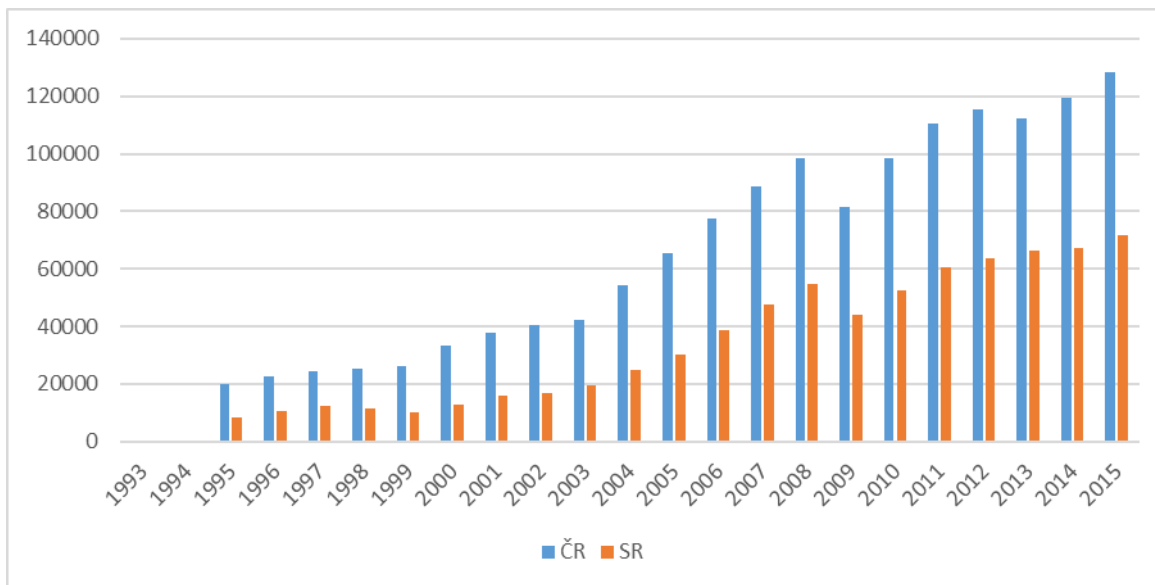
Zdroj: vlastní zpracování na základě Eurostatu, 2017

Export v ČR byl v posledních letech podporován intervencí ČNB, kdy došlo k ustálení kurzu kolem 27 CZK/eur. Tato podpora probíhá již od roku 2013.

Největší část českého exportu v posledních letech tvoří třída Stroje a dopravní prostředky, která v roce 2015 dosahovala hodnoty 2 153,1 mld. Kč. Tato skupina také dosahovala nejvyššího růstu. V roce 1993 se tohoto zboží vyváželo pouze v hodnotě 122,6 mld. Kč a tím se stavilo na druhou pozici až za Tržních výrobků tříděných podle materiálu, které byly v hodnotě 126,1 mld. Kč a v roce 2015 dosahovaly už 614 mld. Kč. Třetí nejobsáhlejší skupinou je průmyslové a spotřební zboží v hodnotě 476,3 mld. Kč za rok 2015 (ČSÚ, 2016).

Na Slovensku podobně jako v ČR jsou nejobjemnější skupinou v roce 2015 Stroje, přístroje, el. zařízení, přístroje na záznam a reprod. obrazu a zvuku., které dosahují 20 892,1 mil. eur. Na druhém místě se řadí skupina Vozidla, letadla, plavidla a dopravní zařízení v hodnotě 9 696,2 mil. eur. Následuje skupina Nerostných výrobků a výrobků chemického průmyslu a příbuzných průmyslových odvětví (STATdat., 2017).

Graf 11: Import zboží a služeb v mil. eur

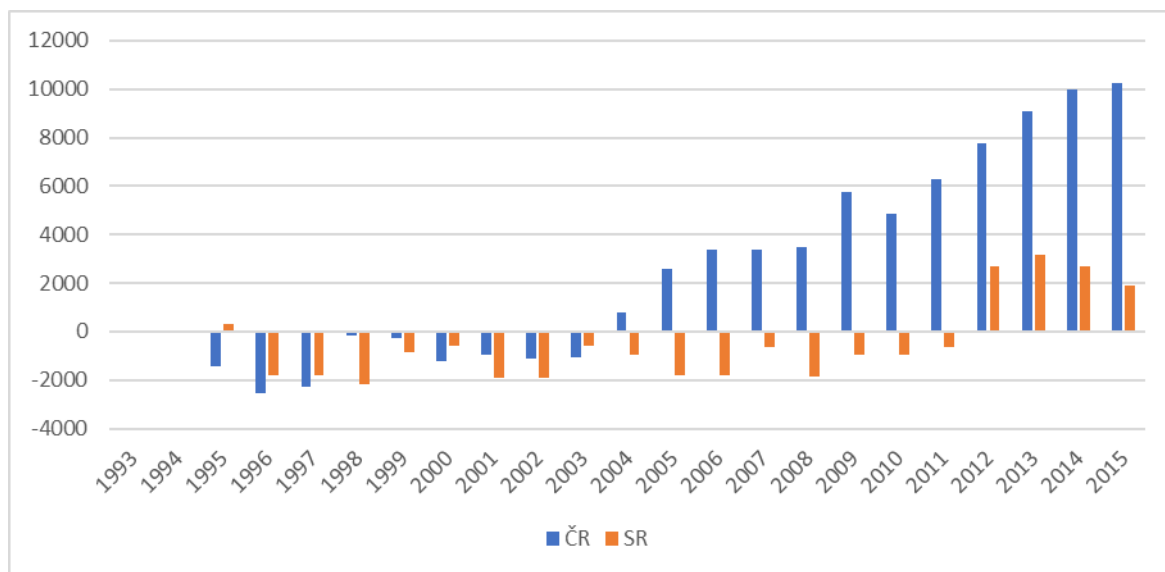

Zdroj: vlastní zpracování na základě Eurostatu, 2017

V importu jsou první dvě největší skupiny stejné jako v exportu, v hodnotách 1 589,2 mld. Kč a 592,3 mld. Kč, a třetí nejrozsáhlejší skupinou jsou Chemikálie a příbuzné výrobky jinde neuvedené v hodnotě 390,9 mld. Kč za rok 2015 (ČSÚ, 2016).

Stejně je tomu tak na Slovensku, kdy zmiňované první skupiny ve stejném pořadí dosahují hodnot 22 247,4 mil. eur, 18 718,2 mil. eur a třetí skupinou je, oproti exportu, skupina Základní kovy a výrobky ze základních kovů v objemu 6 613,4 mil. eur a následuje oblast Plastů, kaučuku a výrobků z nich o objemu 4 172,7 mil. eur (STATdat., 2017).

Graf 12: *Bilance exportu a importu zboží a služeb v mil. eur*

Zdroj: *vlastní zpracování na základě Eurostatu, 2017*

Obraznější pohled na zahraniční obchod udává bilance exportu a importu. Z grafu je viditelné, že jedničkou v této oblasti je po většinu let Česká republika, která dosahuje výrazně lepších hodnot. Důležitým milníkem je rok 2004, což je rok vstupu do Evropské unie, který měl v tomto ohledu pozitivnější vliv na Českou republiku.

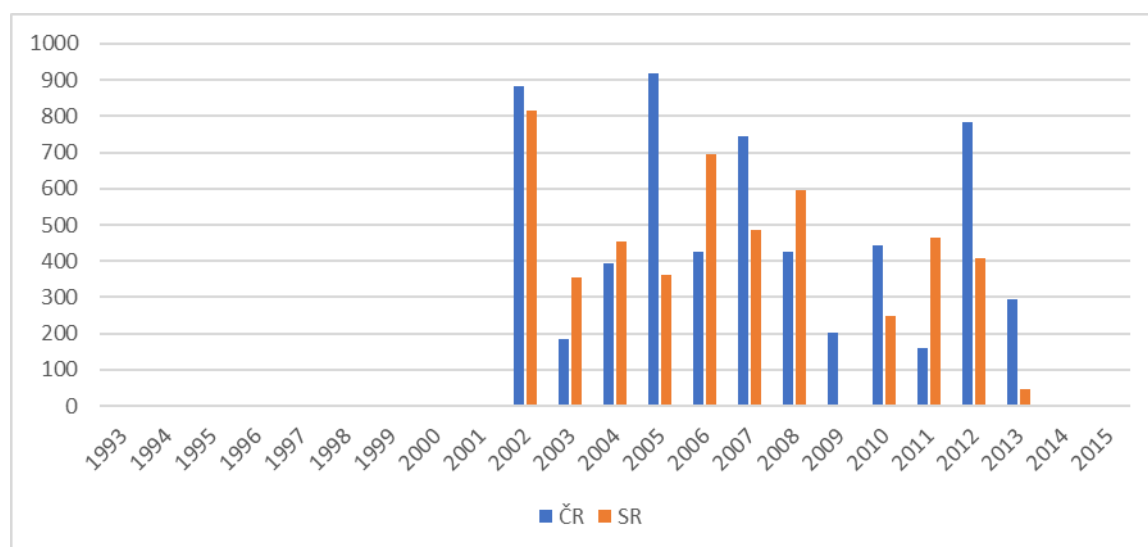
4.2.4.2 Finanční účet

Ze složek finančního účtu se grafická část bude orientovat na přímé zahraniční investice. V České republice se mezi nejdůležitější zahraniční investice řadí například koncern Volkswagen, který investoval do společnosti Škoda 3,5 miliard eur, čímž se stala jednou z největších českých společností s více jak 27 tisíci zaměstnanci. Touto investicí se ČR stala po Španělsku a Číně největší zahraniční lokací německých automobilek. Dalšími významně podílejícími se značkami na zahraničních investicích v ČR je například Lufthansa, Siemens a japonští a korejští výrobci elektroniky. Největšími investicemi v ČR byly především investice v oblasti automobilek, jako například již zmíněný Volkswagen, dále pak Hyundai, Toyota a z gumárenského průmyslu Nexen. V roce 2014 byl největší podíl stavu investic z Nizozemí (24 %), Rakouska (13,2 %) a až na třetím místě z Německa (12,6 %). V roce 2014 byl největší podíl stavu investic zaměřen do Zpracovatelského

průmyslu (33,4 %) a Finanční a pojišťovací oblasti (25,4 %). V roce 2007 směřovalo do Zpracovatelského průmyslu dokonce 42,2 % a nejvyšší podíl 53 % byl směřován do oblasti služeb, z nichž 22,1 % získaly činnosti v oblasti nemovitostí a pronájmu a 20,3 % finanční oblast (Marek, 2009) (ČSÚ, 2016) (ČSÚ, 2008).

Mezi nejvýznamnější zahraniční investice v posledních letech na Slovensku patří investice automobilky Jaguar, Land Rover. Na stránkách Slovenské národní banky jsou nejnovější statistiky zahraničních investic zpracované za rok 2009, avšak dle zveřejněných údajů byl celkový příliv zahraničních investic nulový. Tento fakt potvrzuje také graf č. 13. K tomuto datu byl stav doposud získaných investic s největší podílem Holandska (25,6 %), Rakouska (17,3 %) a Německa (10,7 %). Oproti ČR má Slovensko vysoký podíl investic z mimoevropských zemí, tento podíl dosahuje v součtu až 25 % oproti 17,7 % v ČR z roku 2014 (NBS, 2008) (NBS, 2009).

Graf 13: PZI v EUR na obyvatele

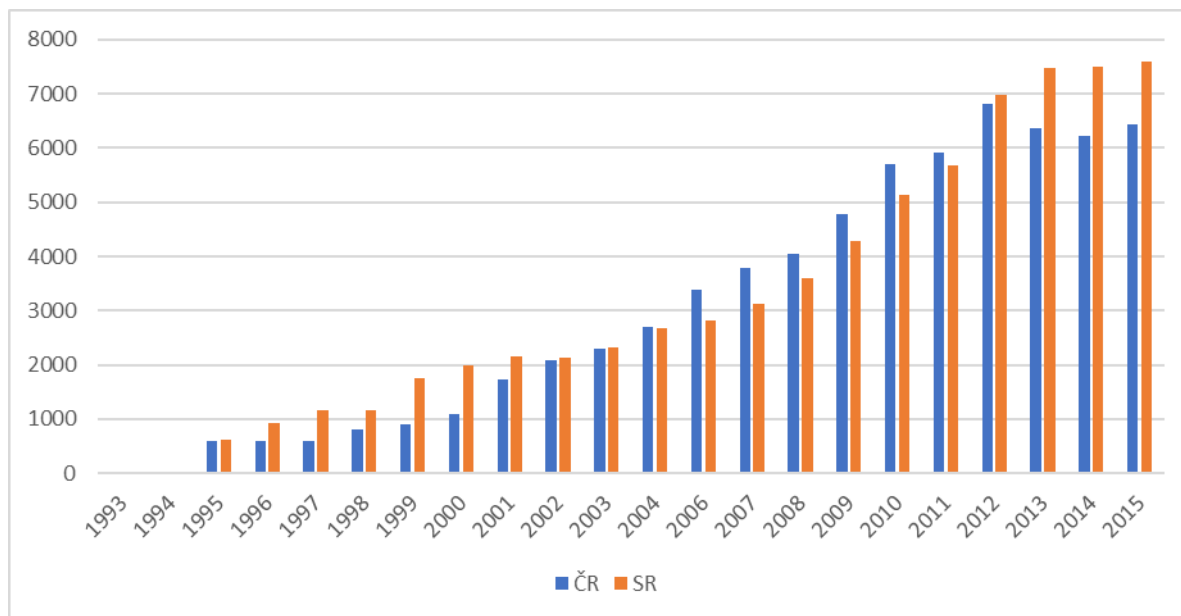

Zdroj: vlastní zpracování na základě ČSÚ, 2017

Z grafu č. 13 je vidět, že dohromady získala více zahraničních investic Česká republika. Nejvyšších hodnot investice na obyvatele dosahovaly v ČR v roce 2005. V roce 2009 byly PZI na Slovensku dokonce nulové, přestože Slovensko přijalo v tento rok euro, které mělo naopak příliv investic zvýšit. Jednoznačně lze tedy říci, že Česká republika je mnohem atraktivnější pro zahraniční investory než Slovenská republika.

4.2.5 Státní rozpočet

Graf 14: Vládní dluh v přepočtu na obyvatele v eurech

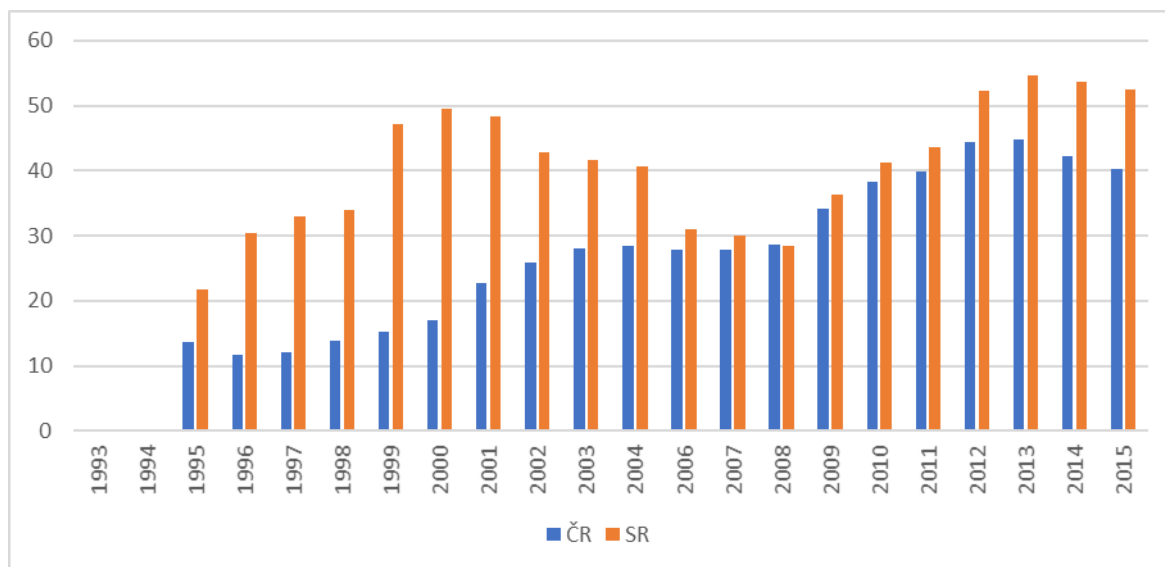

Zdroj: vlastní zpracování na základě Eurostatu, 2017

Nejdůležitější složkou státního rozpočtu je státní neboli vládní dluh. Vládní dluh znázorňuje, v jaké míře daná země využívá cizích zdrojů k financování svých nákladů. Na grafu č. 14 je zachycen vládní dluh přepočtený na obyvatele v eurech. Z grafického znázornění lze vidět, že obě země mají rostoucí tendenci vládního dluhu, ale v posledních několika letech dochází v ČR k poklesu zadluženosti, který začal rokem 2013. V letech 2002-2004 bylo období, kdy zadluženost obou zemí na obyvatele byla velmi podobná.

Graf 15: Vládní dluh k HDP v %

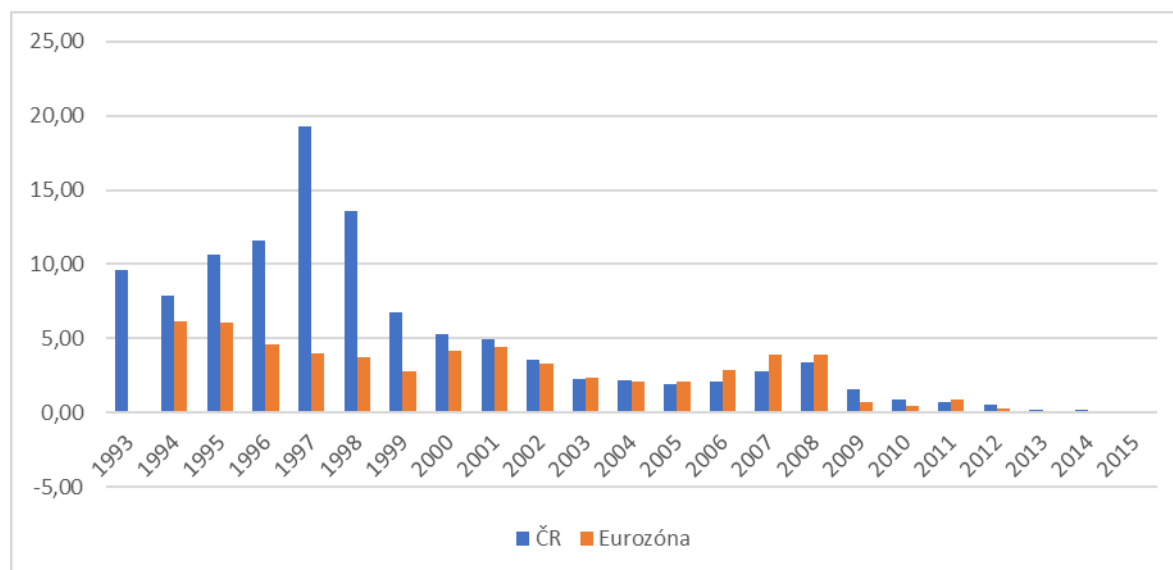

Zdroj: vlastní zpracování na základě Eurostatu, 2017

Jiné srovnání vládního dluhu lze zpozorovat na grafu č. 15, kde je vládní dluh zachycen v poměru k HDP. V tomto znázornění si naopak vede lépe Česká republika po celou dobu sledovaného období až na výjimečný rok 2008. Tento rozdílný pohled je dán vyšším HDP České republiky. Z obou grafů je viditelné, že se ČR snaží celkově svůj dluh rozpouštět, a to přispívá ke zdravější a vyspělejší ekonomice.

4.2.6 Úrokové sazby

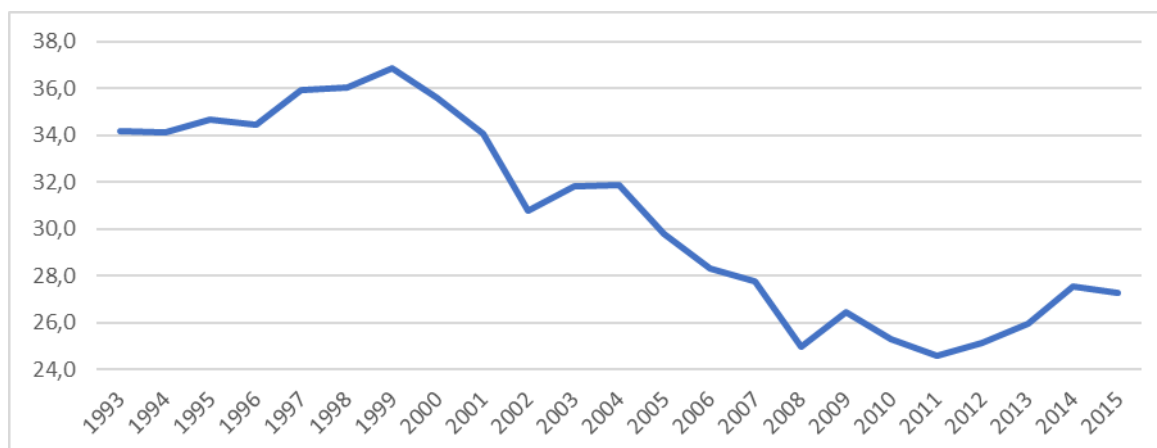
Graf 16: Úrokové sazby peněžního trhu – roční údaje v %

Zdroj: vlastní zpracování na základě Eurostatu, 2017

Úrokové sazby jsou jedním z nástrojů monetární politiky. V případě nízkých úrokových sazeb se země snaží o větší pohyb a kumulaci peněz. Lidé se mnohem snadněji dostanou k penězům než dříve, mohou více nakupovat, ať už nemovitosti či jiné komodity a tím dochází k oživení ekonomiky. Rapidní pokles úrokových měr začal v obou zemích po roce 2008, kdy se národní instituce snažily mírnit dopady hospodářské krize. Takto nízké úrokové míry přesto nejsou příčinou přehřívání ekonomiky. Dalo by se říci, že držení těchto sazeb je velmi riskantní vzhledem k tomu, jak začala celá hospodářská krize, ale každá ekonomika reaguje jinak. V ČR došlo ke zdražení nemovitostí za celých osm let dohromady jen o 6 %.(Hampl, 2016) (Niedermayer, 2003).

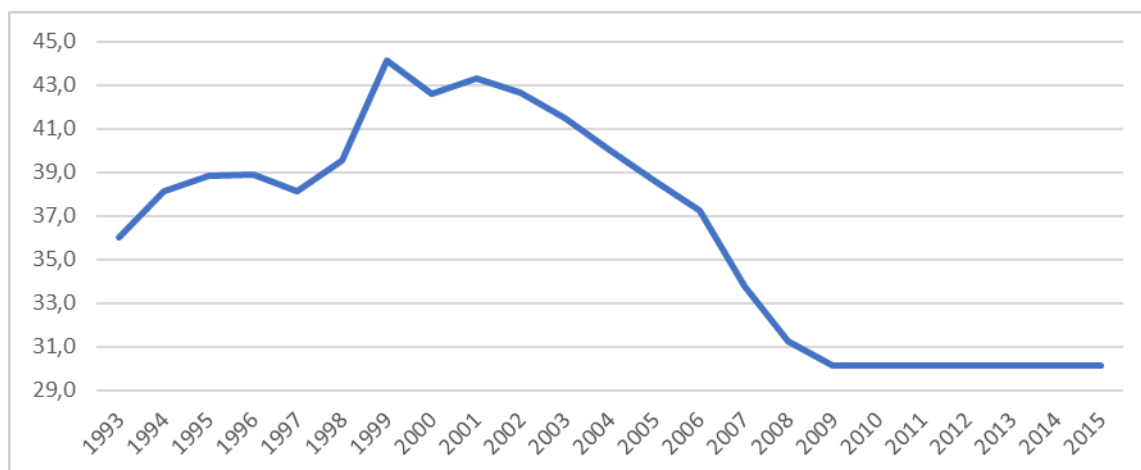
Graf 17: Kurz CZK/EUR

Zdroj: vlastní zpracování na základě Eurostat, 2017

Česká republika má oproti Slovensku svoji měnu plně ve svých rukou a může kurz měnit dle potřeby. Nyní ČNB přijala závazek udržet kurz okolo 27 CZK/EUR, a tím oslabit českou korunu oproti předešlým rokům, kdy byl například v roce 2011 kurz nejnižší za uvažované období 24,590 CZK/EUR. Tento závazek je podporou českých exportérů a snaží se znevýhodnit import. Jedná se o znehodnocení měny neboli depreciaci. Maximální depreciace dosahoval kurz v roce 1999, kdy byl dokonce 36,884 CZK/EUR. Vliv směnného kurzu na zahraniční obchod zkoumá docent Brčák, který ve své studii prokázal, že přestože česká koruna v letech 1995–2005 výrazně posilovala, neměla tato změna negativní vliv na český export, ale naopak. Export nadále rostl, jak je možné vidět na grafu č. 10 (Brčák, 2017).

Graf 18: Kurz SKK/EUR

Zdroj: vlastní zpracování na základě Eurostat, 2017

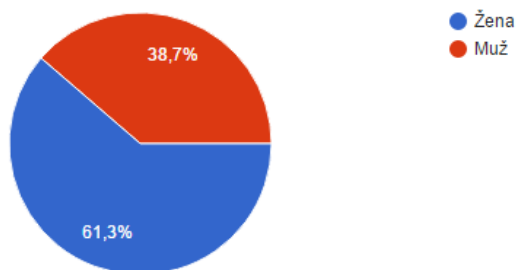
Po rozdělení Československa si Slovensko vytvořilo svoji vlastní měnu s názvem Slovenská koruna, která roku 2008, rok před vstupem do eurozóny, měla kurz 1,313 CZK/SKK. Kritérium směnných kurzu pro přijetí do eurozóny splňovala, a proto přijala roku 2009 měnu euro, které se od července 2008 ustálilo na kurzu 30,126 SKK/EUR, protože přijetím eura slovenská koruna postupně zanikla (NBS, 2008).

4.3 Dotazníkové šetření

Nejprve bylo provedeno neúplné šetření formou dotazníku a dále jednostupňové třídění dle určitých znaků a výsledky byly zobrazeny pomocí výsečových grafů. Výzkumná otázka o rozdělení Československa byla položena veřejnosti formou sociálních sítí ve dnech 31. 1. – 8. 2. 2017. Na otázky ohledně tohoto tématu odpovědělo 300 respondentů. V úvodu byla poznámka, že dotazník je určen zejména pro obyvatele Prahy kvůli statistickým výpočtům. Dotazník byl strukturován do dvou hlavních otázek. Lidé nejprve odpovídali na hlavní otázku, zda bylo rozdělení Československa správné rozhodnutí buď „ano“, „ne“ či „nevím“. V případě odpovědi „ano“ a „ne“ se zobrazily možné důvody jejich odpovědi. Pokud respondenti zvolili variantu „nevím“, přesměrovalo je to rovnou na druhou otázku, která se zaměřovala na to, pro koho bylo rozdělení výhodnější. Další část se věnovala identifikačním otázkám o respondentovi, konkrétně jaký je jeho věk, pohlaví národnost a nejvyšší dosažené vzdělání.

Graf 19: Pohlaví respondentů

Pohlaví (300 odpovědi)

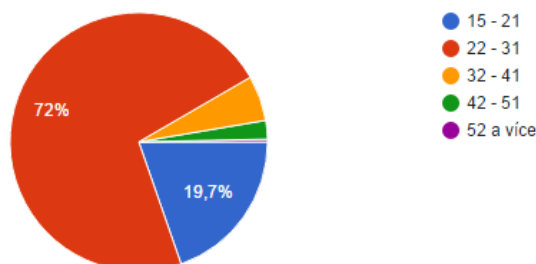

Zdroj: vlastní zpracování

Z dotazovaných tvořily největší část ženy (61,3 %) a muži odpovídali v 38,7 % menšině.

Graf 20: Věkové složení respondentů

Věková skupina (300 odpovědí)

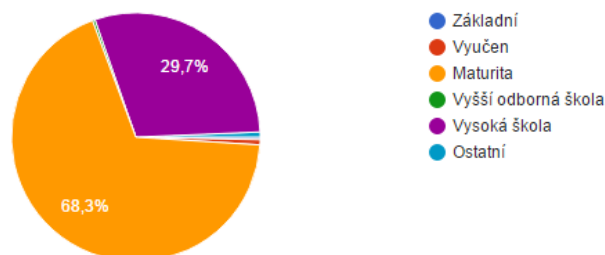

Zdroj: vlastní zpracování

U věkové struktury byla jednoznačná převaha 22 – 31letých (72 %) dále pak odpovídali 15 – 21letí (19,7 %), 32 – 41letí (5,7%), 42 – 51letí (2,3 %) a jednomu respondentovi bylo více jak 52 let (0,3 %). Z tohoto složení lze zpozorovat, že odpovídalo nejvíce mladistvých, nejspíše studentů ČZU, mezi kterými byl dotazník šířen. Z těchto výsledků lze usoudit, že respondenti by již měli mít základní znalosti o této problematice a odpovědi mohou být považovány za věrohodné. Tomu také odpovídá následující graf.

Graf 21: Nejvyšší dosažené vzdělání respondentů

Nejvyšší dosažené vzdělání (300 odpovědí)

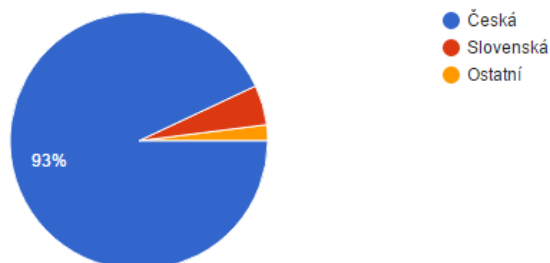

Zdroj: vlastní zpracování

Největší část dotazovaných byli respondenti s nejvyšším stupněm vzdělání vystudováním střední školy nebo gymnázia zakončeným maturitou, čemuž i odpovídá skupina z grafu věkového složení, kde odpovídalo nejvíce 22 – 31letých. Druhou nejpočetnější skupinou jsou lidé s vystudovanou vysokou školou.

Graf 22: Národnostní složení respondentů

Národnost (300 odpovědí)

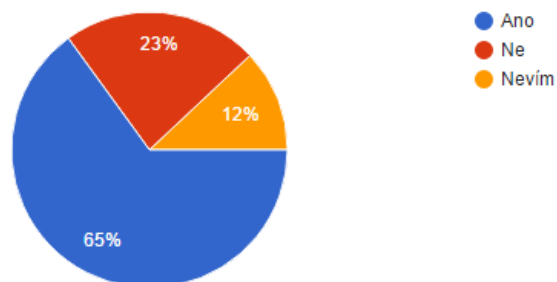

Zdroj: vlastní zpracování

Národnostně odpovídali převážně Češi (93%) ostatní respondenti byli Slováci (5%) a zbytek (2 %) tvořili jiní státní příslušníci. Toto složení bylo zapříčiněno tím, že se dotazník šířil převážně mezi českými občany a studenty ČZU.

Graf 23: Hlavní dotazníková otázka

Myslíte si, že rozdělení Československa v roce 1993 bylo správné rozhodnutí?
(300 odpovědí)

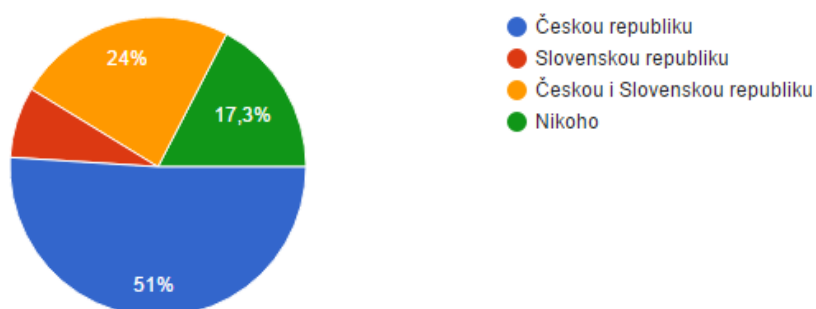
Zdroj: vlastní zpracování

Na hlavní otázku, zda souhlasí s rozdělením Československa, odpověděla více jak polovina lidí, že „ano“ (65 %). Záporných odpovědí bylo 23 % a odpověď „nevím“ zvolilo 12 % lidí. Drtivá většina respondentů zvolila důvod v případě odpovědi „ano“: *Každá země může rozhodovat po svém, vytvářet si vlastní zákony apod.* (56,9 %). U odpovědi „ne“ byly možné příčiny vyrovnanější. Mezi nejpočetnější se řadí: 1) *Jako jeden stát jsme měli*

silnější slovo v Evropě 2) Bylo to "drahé", politicky náročné a zbytečné. 3) Se Slováky jsme měli vždy dobré vztahy. (otázka "bratrství") 4) Z kulturního hlediska to neprospělo ani jedné zemi.

Graf 24: Doplnující dotazníková otázka

Pro koho bylo rozdělení výhodnější? (300 odpovědí)

Zdroj: vlastní zpracování

Na druhou hlavní otázku, pro koho bylo rozdělení výhodnější, respondenti převážně vybírali variantu, že pro Českou republiku. Tato odpověď potvrzuje fakt, že většina českých občanů si myslí, že rozdělení bylo správné rozhodnutí a toto rozhodnutí přineslo více kladů pro Českou republiku. Naopak menšina, která odpovídala v první otázce záporně, se projevuje i v tomto grafu, kde 17,3 % respondentů si myslí, že rozdělení nebylo výhodné pro nikoho z obou států.

4.3.1 Statistická metoda

Pro získané výsledky byl vytvořen intervalový odhad relativní četnosti odpovědi „ano“ na hlavní dotazovanou otázku o rozdělení Československa. Respondenti mohli dotazník vyplňovat pouze jednou, proto se jedná o výběrový soubor bez opakování. Aby bylo možné odhad spočítat s určitou přesností, byl dotazník určen pro obyvatele Prahy, kteří tvoří základní soubor.

Pro výpočty byla stanovena 95 % spolehlivost, pro kterou je uvedena tabelovaná kritická hodnota normálního rozdělení $u_\alpha = 1,96$. Velikost výběrového souboru je 300¹⁸, velikost základního souboru je 1 277 000¹⁹ a počet kladných odpovědí na hlavní otázku je 195. Relativní četnost odpovědi „ano“ je tedy 0,65 neboli 65 % jak je možné vidět na grafu č. 22, dle vzorce:

$$f_i = \frac{m}{n}$$

,kde m je počet kladných odpovědí
 n je velikost výběrového souboru

Pro odhad, v jakém intervalu relativní četnosti je podíl pracovníků s kladnou odpovědí vztažených na obyvatele Prahy, se používá vzorec:

$$P(f_i - \Delta < p < f_i + \Delta) = 1 - \alpha$$

, kde P je označení pro interval
 f_i je označení pro relativní četnost
 Δ je přípustná chyba odhadu
 $1 - \alpha$ je spolehlivost odhadu, která byla stanovena 0,95

Přípustná chyba odhadu si vypočítá na základě vzorce:

$$\Delta = u_\alpha * \sqrt{\frac{f_i * (1 - f_i)}{n}} * \sqrt{\frac{N - n}{N - 1}}$$

, kde u_α = kritická hodnota normálního rozdělení, která je při 95 % spolehlivosti 1,96

N je velikost základního souboru

n je velikost výběrového souboru

Po dosazení hodnot do vzorce vychází přípustná chyba odhadu zaokrouhlená na dvě desetinná místa 0,055 tedy 5,5 %.

Tuto přípustnou chybu dosadíme do vzorce pro výpočet intervalu a výsledkem je interval odhadu $P(0,595; 0,705)$.

¹⁸ 300 je počet respondentů, kteří odpověděli na hlavní otázku.

¹⁹ 1 277 000 je zaokrouhlený počet obyvatel hlavního města Prahy z ČSÚ

Interval odhadu pro relativní četnost odpovědi ano, vztažené k obyvatelům Prahy, se pohybuje v rozmezí od 59,5 % až 70,5 % s přípustnou chybou 5,5 % a pravděpodobností 95 %.

V případě, že by byla požadovaná menší chyba odhadu, například 2 %, odpovědět na dotazník by muselo více lidí. K výpočtu, od kolika lidí by musel být dotazník vyplněn, slouží tento vzorec:

$$n = \frac{u_{\alpha}^2 * f_i * (1 - f_i)}{\Delta^2 * (N - 1) + u_{\alpha}^2 * f_i * (1 - f_i)}$$

, kde za Δ dosadíme požadovanou chybu odhadu 0,02.

Po dosazení do vzorce vyjde hodnota 2 181. Aby se zmenšila přípustná chyba odhadu, muselo by dotazník vyplnit 2 181 obyvatel Prahy.

5 Výsledky a diskuse

Jednoznačně lze říci, že z uvedených milníků vstup do EU byl pro oba státy z ekonomického hlediska správným rozhodnutím. Zlepšila se jejich pozice v mezinárodním obchodě, zvýšily se přímé zahraniční investice, snížila nezaměstnanost a celkově to byl krok, který je přiblížil k evropským vyspělým ekonomikám. Mezi další podstatné výhody se řadí vysoké příspěvky z Evropské unie, které doposud výrazněji čerpala ČR.

Co se týče vstupu Slovenska do eurozóny, pozitivní následky už tak jednoznačné nejsou. Je to zapříčiněno také tím, že Slovensko přijalo euro zrovna v době, kdy byla hospodářská krize na vrcholu, proto nelze jednoznačně určit, jaké dopady mělo zavedení eura a jaké krize. Jisté ale je, že v tempu růstu HDP bylo Slovensko lepší i před rokem 2004, tudíž lze vyloučit, že právě díky euru nás Slovensko ekonomicky dorovnávalo. Proto lze říci, že odkládaným vstupem ČR do eurozóny si Česká republika nijak nepohoršila ani výrazně nepřilepšila, protože se zatím nenaskytlá příležitost, při které by ČR mohla děkovat, že neztratila kontrolu nad svým kurzem. A dokonce přímé zahraniční investice, které měly být největší výhodou, výrazně nerostly. Růst byl srovnatelný, někdy dokonce i nižší oproti ČR, která euro zatím nepřijala.

Další ze zmiňovaných milníků, celosvětová krize v roce 2009, měla za následek enormní propad obou ekonomik. Propady v obou zemích jsou srovnatelné a nejvýrazněji zasáhly především export a import, inflaci a zvýšení nezaměstnanosti. Řešení této krize bylo podobné, až na to, že ČR mohla využít měnové politiky a sama si stanovit například vyšší úrokových sazeb a regulovat směnný kurz. Postup snižování úrokových sazeb byl stejný jako v eurozóně, kde byly stanoveny dokonce i záporné sazby. Strategii fiskální politiky zvolila Slovenská republika ověřenou metodu zvyšováním vládních výdajů na konečnou spotřebu. Česká republika se naopak snažila šetřit, a to mělo za následek prohloubení dopadů krize.

Přestože Slovensko se potýkalo po rozdělení Československa s horšími výchozími podmínkami, a to především kvůli tvrdším dopadům přechodu na tržní ekonomiku, v růstu HDP v posledních letech převyšovalo Českou republiku. Slovenské republice také hrálo do

karet to, že Česká republika prošla recesemi v letech 1997-1998 a 2012-2013, které znatelně poškodily českou ekonomiku. Diskutovaných důvodů tohoto rychlého růstu je více, ale z výsledků analytické části lze určit ten nepravděpodobnější. Mezi nejčastější příčiny se řadilo přijetí eura. Tato teorie byla vyvrácena na základě grafického znázornění růstu přímých zahraničních investic, které měly být největší výhodou vstupu do eurozóny. Příčina byla nalezena v tom, že Slovensko začínalo tzv. s čistým štítem a vytvořilo si správu celého státu od základu. To přispělo k mnohem pružnější ekonomice, kterou lze charakterizovat řadou reforem, které na Slovensku proběhly. V době reformování Slovenska měla ČR plné ruce práce s privatizací. Další příčinou je rozdílné vedení fiskální politiky v hospodářské krizi. Slovensko také zavedlo rovnou daň, která se nepřímo projevila ve vyšší spotřebě domácností. Tomu napomohlo také zvyšování mezd. Výdaje domácností spolu s výdaji vládních institucí na konečnou spotřebu hrají velmi důležitou roli v rychlejším růstu HDP, jelikož jejich růst je mnohem vyšší než v ČR. V ostatních ohledech se daří více spíše České republice.

Útěchou pro Českou republiku může být fakt, že i přes rychlejší tempo růstu Slovenska v posledních několika letech má stále v HDP v PPS na obyvatele náskok. Ten by mohlo Slovensko dohnat v horizontu minimálně 10 let, jelikož v posledním zkoumaném roce měla naopak rychlejší tempo růstu Česká republika. A také vysoký a rychlý nárůst tempa, který předvedlo Slovensko, je obtížně udržitelný.

Ačkoli čísla meziročního tempa růstu HDP byla pro ČR opravdu zastrašující, nebyl tento růst tak zdravý, dá se říci i kvalitní, jako měla ČR. Struktura růstu v ČR byla zapříčiněna mimo růst spotřeby domácností i vysokým nárůstem zahraničních investic a kladného salda zahraničního obchodu. Oproti tomu na Slovensku je tento růst přisuzován především nárůstu vládních výdajů a výdajů domácností na konečnou spotřebu.

Na položenou výzkumnou otázku „*Myslíte si, že rozdělení Československa v roce 1993 bylo správné rozhodnutí*“ zvolila více jak polovina respondentů odpověď „ano“ a nejčastějším odůvodněním bylo, že každá země si může rozhodovat po svém. Tento názor veřejnosti je zajímavou vložkou k celé tematice rozdělení Československa a srovnání ekonomik ČR a SR. Zajímavostí je, že i přes rychlý růst HDP Slovenska, si 51 %

respondentů myslí, že rozdělení bylo výhodnější pro Českou republiku. Že bylo rozdělení výhodnější pro Slovenskou republiku si myslí jen 24 % dotazovaných. Mezi důvody opačného názoru o správnosti rozdělení se s podobnými počty hlasů řadí tvrzení, že jako jeden stát jsme měli silnější slovo v Evropě, dále pak, že to bylo zbytečné a drahé a v neposlední řadě, že jsme měli se Slováky vždy dobré vztahy.

6 Závěr

Srovnání ekonomik jakýchkoli zemí není zcela tak snadné, jak se na první pohled může zdát. Nikdy nelze totiž porovnání vytvořit zcela objektivně. Ačkoli čísla hovoří za vše a může se zdát, že v porovnání číselných hodnot není nic subjektivního, opak je pravdou. Vždy lze vyjádřit daný ukazatel v různých jednotkách, které náhled na celou problematiku otočí o 180°. Pokud se ekonomicky negramotný člověk podívá na HDP v PPS na obyvatele, jednoznačně vyvodí, že ČR je na tom lépe, ale když se tento ukazatel zobrazí například v tempu růstu, už jsou to zcela jiná čísla, která hrají do karet SR, proto je velmi důležité zvolit vhodné měrné jednotky daného ukazatele.

Po uvedení nejdůležitějších makroekonomických ukazatelů v různých jednotkách lze usoudit, že obě země mají zdravou a prosperující ekonomiku, ale stále je ČR o stupínek dále než SR. Od rozdělení Československa udělaly obě země velký pokrok a každá se formovala trochu jiným směrem. Přestože rozdělení budilo velké obavy, s odstupem času jsou všichni rádi, že k rozdělení došlo. Tomuto názoru také odpovídají výsledky provedeného dotazníkového šetření. Přestože se všichni obávali rychle rostoucího tempa HDP na Slovensku, je to pouze jeden z makroekonomických ukazatelů, které se podílejí na celkové ekonomice státu. A přestože i jiné ukazatele projevovaly tendence k růstu ekonomiky, u České republiky tomu bylo stejně tak. Aktuálně také česká vláda ještě více zdůraznila podporu exportu, veřejných investic a spotřeby domácností, které vedou k jednoznačnému růstu HDP. Proto pokud nedojde k dalším převratným a prospěšným reformám nebo jiným změnám na Slovensku, které měly za následek velmi rychlý, ale obtížně udržitelný růst HDP, měla by být Česká republika stále číslo jedna. Slovensko má také stále své kostlivce ve skříni, kterým je například vysoká nezaměstnanost, která celou zemi a její ekonomiku stahuje k zemi. Mohlo by se také hovořit o tom, že až ČR přistoupí do eurozóny, vytvoří si tím opět náskok před SR, ale z výsledků, kterých po vstupu dosahovala SR je to nepravděpodobné, jelikož výhody vstupu nebyly nijak výrazné.

7 Seznam použitých zdrojů

7.1 Knižní zdroje

20 let samostatného Česka a Slovenska: porovnání jejich ekonomického vývoje a pozice v EU: Brno, 19. dubna 2013. 2013. 1. vyd. Praha: Newton College ve spolupráci se Vzdělávacím střediskem na podporu demokracie. ISBN 978-80-87764-00-8.

BRČÁK, Josef, Bohuslav SEKERKA a Dana STARÁ. 2014. *Makroekonomie - teorie a praxe.* Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk. ISBN 978-80-7380-492-3.

HOLÍK, Michal. 2014. *Výhody a nevýhody vstupu ČR do EU.* Praha, 55 s. Bakalářská práce. Česká zemědělská univerzita v Praze, Provozně ekonomická fakulta, Katedra ekonomických studií. Vedoucí práce Ing. Roman Svoboda Ph.D.

KRAMEŠ, Jaroslav. 2008. *Makroekonomie: základní kurz. 2., přeprac. vyd.* Praha: Oeconomica. ISBN 978-80-245-1319-5.

RUSMICOVÁ, Jana a Jindřich SOUKUP. 1992. *Makroekonomie - základní kurs.* První. Praha: Nakladatelství odborné literatury H&H. ISBN 80-85467-33-X.

SAMUELSON, Paul Anthony a William D. NORDHAUS. 2007. *Ekonomie: 18. vydání.* Vyd. 1. Praha: NS Svoboda. ISBN 978-80-205-0590-3.

SOJKA, Milan. 2001. *Malá encyklopedie moderní ekonomie. 4., aktualiz. vyd.* Praha: Libri. ISBN 80-727-7032-2.

SOUKUP, Jindřich. 2010. *Makroekonomie. 2., aktualiz. vyd.* Praha: Management Press. ISBN 978-80-7261-219-2.

ŠVARCOVÁ, Jena. 2013. *Ekonomie: stručný přehled : teorie a praxe aktuálně a v souvislostech : učebnice : [2013/2014].* Zlín: CEED. ISBN 978-80-87301-17-3.

7.2 Internetové zdroje

BEDNÁROVÁ, Lucie. 2014. Jsou obavy Čechů z přijetí eura namístě?. In: *Euroactiv.cz* [online]. [cit. 2017-01-25]. Dostupné z: <http://euractiv.cz/clanky/cr-v-evropske-unii/jsou-obavy-cechu-z-prijeti-eura-opravnene-011799/>

BRČÁK, Josef. b.r.. *VÝVOJ MĚNOVÉHO KURZU A ZAHRANIČNÍ OBCHOD* [online]. Praha: ČZU [cit. 2017-02-07]. Dostupné z: http://www.agris.cz/Content/files/main_files/74/152631/023Brcak.pdf

Celkový dovoz a celkový vývoz podľa tried harmonizovaného systému (definitívne údaje), 2017. *STATdat*. [online]. © Štatistický úrad Slovenskej republiky [cit. 2017-02-07]. Dostupné z: <http://statdat.statistics.sk/cognosext/cgi-bin/cognos.cgi>

ČERVENKOVÁ, Bára. 2014. *10 let ČR v EU: česká stopa* [online]. Euroskop.cz [cit. 2017-01-25]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/9047/23924/clanek/10-let-cr-v-eu-ceska-stop/>

Česká národní banka: ČNB [online]. 2016. [online]. Praha: Jerome s.r.o. [cit. 2016-11-08]. Dostupné z: www.cnb.cz

Český statistický úřad: ČSÚ [online]. 2016. [online]. Praha: správa České republiky [cit. 2016-10-22]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/>

DĚDEK, Oldřich, 2007. *Národní plán zavedení eura v ČR* [online]. In: . Ministerstvo financí ČR, s. 86 [cit. 2017-01-25]. Dostupné z: <http://www.zavedenieura.cz/cs/dokumenty/vladni-materialy/narodni-plan-zavedeni-eura-v-cr>

DĚDEK, Oldřich. 2010. První poznatky o vlivu zavedení eura na Slovensku. In: *Zavedení eura v České republice: zavedenieura.cz* [online]. [cit. 2017-01-26]. Dostupné z: <http://www.zavedenieura.cz/cs/narodni-koordinacni-skupina/tiskove-centrum/aktuality/2010/prvni-poznatky-o-vlivu-zavedeni-eura-na-1757>

- DĚDEK, Oldřich. 2013. Přináší euro zdražování?. In: *Zavedení eura v České republice* [online]. Sekce organizační struktury Ministerstva financí zabývající se mezinárodními vztahy [cit. 2017-01-25]. Dostupné z: <http://www.zavedenieura.cz/cs/spotrebitele/prinasi-euro-zdrazovani-1995>
- DĚDEK, Oldřich. 2013. Výhody a rizika eura. In: *Zavedení eura v ČR* [online]. [cit. 2017-01-25]. Dostupné z: <http://www.zavedenieura.cz/cs/euro-a-ceska-republika/vyhody-a-rizika-eura>
- Denný kurzový lístok NBS. 2008.* . In: *Národná banka Slovenska* [online]. [cit. 2017-02-07]. Dostupné z: <http://www.nbs.sk/sk/statisticke-udaje/kurzovy-listok/kurzovy-listok/denny-kurzovy-listok-nbs>
- DUBSKÁ, Drahomíra. 2011. *Dopady světové finanční a hospodářské krize na ekonomiku České republiky* [online]. Český statistický úřad [cit. 2017-01-30]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/20534938/115610j.pdf/b487dd3c-0ad7-4ccd-b62d-8fc9bf917b95?version=1.0>
- DUBSKÁ, Drahomíra. 2016. *SROVNÁVACÍ ANALÝZA VÝVOJE EKONOMIK ČESKÉ REPUBLIKY, SLOVENSKA A RAKOUSKA* [online]. In: . Český statistický úřad, s. 41 [cit. 2017-02-07]. ISBN 978-80-250-2686-1.
- Euro - dotazy veřejnosti k zavedení eura v České republice, 2017.* In: *Česká národní banka* [online]. [cit. 2017-01-25]. Dostupné z: https://www.cnb.cz/cs/faq/euro_dotazy_veřejnosti_zavedeni_eura.html
- HAMPL, Mojmír a Tomáš HAVRÁNEK. 2016. Proč nízké úrokové míry nevedou nutně k přehřívání ekonomiky – role rovnovážné sazby v měnové politice. In: *Česká národní banka* [online]. [cit. 2017-02-07]. Dostupné z: https://www.cnb.cz/cs/o_cnb/blog_cnb/prispevky/hامل_havranek_20161130.html

Harmonizovaný index spotřebitelských cen [online], 2017. In: . Český statistický úřad [cit. 2017-02-07]. Dostupné z: <https://goo.gl/PmLkWK>

CHMELÁŘ, Aleš. 2014. *Ekonomické vyhodnocení členství České republiky v EU po deseti letech: alternativní scénáře a kvantifikace : příspěvek k formulaci nové evropské strategie pro Českou republiku [online]. Praha: Sekce pro evropské záležitosti Úřadu vlády [cit. 2017-01-25]. ISBN 978-80-7440-098-8.*

KAHÁNEK, Roman. 2009. Proč vznikla hypotéční a finanční krize: příčiny, důsledky a odpovědi - díl 3. In: *Investiční web [online]. [cit. 2017-01-30]. Dostupné z: <http://www.investicniweb.cz/univerzita/2009/9/11/proc-vznikla-hypotecni-financni-krize-priciny-konsekvence-odpovedi-dil-3/>*

KLAUS, Václav. 2003. Rozdělení Československa očima dneška. *CEP [online]. Centrum pro ekonomiku a politiku, 2003, 8 [cit. 2016-12-19]. Dostupné z: <http://cepin.cz/docs/newsletter/2003-01.pdf>*

KŘEŠNIČKA, Jakub. 2015. Slovensko už předhání Čechy. Pomohlo euro. *Týden [online]. [cit. 2017-02-02]. Dostupné z: http://www.tyden.cz/rubriky/byznys/svet/slovensko-uz-predhani-cechy-pomohlo-euro_345216.html*

LABAJ, Marián a Silvia OLEÁROVÁ. 2012. Krátkodobý vplyv rozpočtových vzťahov s EÚ na slovenskú ekonomiku. In: *Národná banka Slovenska [online]. [cit. 2017-02-13]. Dostupné z: http://www.nbs.sk/_img/Documents/_PUBLIK_NBS_FSR/Biatec/Rok2012/4-2012/04_biatec12-4_labaj.pdf*

LUNGOVÁ, Miroslava, 2011. *HOSPODÁŘSKÁ KRIZE 2008 – 2009: ANALÝZA PŘÍČIN [online]. In: . Technická univerzita v Liberci, s. 30 [cit. 2017-01-30]. Dostupné z: http://www.ekonomie-management.cz/download/1346064236_1b84/2011_02_lungova.pdf*

MAREK, Dan. 2009. ČESKÁ REPUBLIKA V EVROPSKÉ UNII: ekonomické dopady vstupu. In: *Filozofická fakulta UP: Katedra politologie a evropských studií* [online]. s. 4 [cit. 2017-01-25]. CZ 1.07/2.3.00/35.0011. Dostupné z: http://www.popup.upol.cz/files/forSchoolsDocuments/FF_Marek.pdf

Měnověpolitické nástroje, 2017. In: *Česká národní banka* [online]. [cit. 2017-02-07]. Dostupné z: http://www.cnb.cz/cs/menova_politika/mp_nastroje/index.html

MIKLOŠ, Ivan, 2010. *Slovensko: príbeh reforiem: zmena sociálno ekonomického modelu s ručením obmedzeným* [online]. In: . s. 26 [cit. 2017-02-12]. Dostupné z: http://www.upms.sk/media/Slovensko_Prbeh_reforiem.pdf

MINISTERSTVO FINANCÍ - SEKCE VEŘEJNÉ ROZPOČTY. 2015. *Státní rozpočet 2015 v kostce: Informační příručka Ministerstva financí ČR*. 1. Ministerstvo financí, Letenská 15, Praha1, 44 s. ISBN 978-80-85045-75-8.

Na konferenci Zavedení eura v ČR datum vstupu do eurozóny nepadlo, 2007. In: : *Hospodářská komora České republiky* [online]. [cit. 2017-01-26]. Dostupné z: <http://www.komora.cz/aktualni-zpravodajstvi/aktuality-1/na-konferenci-zavedeni-eura-v-cr-datum-vstupu-do-eurozony-nepadlo.aspx>

NIEDERMAYER, Luděk, Tomáš PAVLÍČEK a Václav SOCHOR. 2003. Česká národní banka snížila úrokové sazby: Rozhovor s L. Niedermayerem, viceguvernérem ČNB. In: *Česká národní banka* [online]. [cit. 2017-02-07]. Dostupné z: https://www.cnb.cz/cs/verejnost/pro_media/clanky_rozhovory/media_2003/cl_03_030626.html

Priame zahraničné investície 2008 [online], 2008. In: . Národná banka Slovenska, s. 131 [cit. 2017-02-05]. Dostupné z: http://www.nbs.sk/_img/Documents/STATIST/SPB/PZI/PZI_2008.pdf

Priame zahraničné investície 2009 [online], 2009. In: . Národná banka Slovenska, s. 140
[cit. 2017-02-05]. Dostupné z:
http://www.nbs.sk/_img/Documents/STATIST/SPB/PZI/PZI_2009.pd

Přímé zahraniční investice – vybrané přínosy a náklady pro českou ekonomiku - 2007, 2008. Český statistický úřad [online]. [cit. 2017-02-05]. Dostupné z:
<https://www.czso.cz/csu/czso/cri/prime-zahranicni-investice-vybrane-prinosy-a-naklady-pro-ceskou-ekonomiku-2007-x4jot5mwml>

Přímé zahraniční investice za rok 2014 [online], 2016. In: . *Sekce statistiky a datové podpory, Odbor platební bilance a ekonomických statistik*, s. 8 [cit. 2017-02-05].
Dostupné z: <http://www.citacepro.com/dokument/toti2BPiDQIR3ZhV>

Rozpočet.sk: Interaktívny rozpočtový portál [online]. b.r.. [online]. Bratislava: Ministerstvo financií Slovenskej republiky [cit. 2016-12-22]. Dostupné z: <http://www.rozpocet.sk/>

SINGER, Miroslav. 2014. Dohání nás Slovensko díky euru?. In: *Česká národní banka [online].* [cit. 2017-01-26]. Dostupné z:
http://www.cnb.cz/cs/o_cnb/blog_cnb/prispevky/singer_20140129.html

SINGER, Miroslav. 2014. Dohání nás Slovensko díky euru? – část 2. In: *Česká národní banka [online].* [cit. 2017-01-26]. Dostupné z:
http://www.cnb.cz/cs/o_cnb/blog_cnb/prispevky/singer_20140219.html

Štatistický úrad Slovenskej republiky [online]. 2016. [online]. Bratislava [cit. 2016-10-31].
Dostupné z: <https://slovak.statistics.sk>

ŠUSTER, Martin, 2006. *Vplyv zavedenia eura na slovenske hospodarstvo [online].* In: . Národná banka Slovenska, Odbor výskumu NBS, s. 133 [cit. 2017-01-25]. Dostupné z:
https://www.nbs.sk/_img/Documents/PUBLIK/06_kol1.pdf

URBAN, Jan. 2015. Slovensko ekonomicky vyspělejší než ČR? Kde se stala chyba?. In: *Ústav práva a právní vědy [online].* [cit. 2016-10-22]. Dostupné z:

<http://www.ustavprava.cz/blog/2015/01/slovensko-je-ekonomicky-vyspelejsi-nez-cr-kde-se-stala-chyba/>

Vybrané ekonomické a menové ukazovatele SR [online]. 2016. [online]. Národná banka Slovenska [cit. 2017-02-08]. Dostupné z: http://www.nbs.sk/_img/Documents/_Publikacie/OstatnePublik/ukazovatele.pdf

Vyhodnocení plnění maastrichtských konvergenčních kritérií a stupně ekonomické sladěnosti ČR s eurozónou - 2013 [online], 2013. In: . *Ministerstvo financí ČR a Česká národní banka* [cit. 2017-01-25]. Dostupné z: <http://www.mfcr.cz/cs/zahranicni-sektor/pristoupeni-cr-k-eurozone/maastrichtska-kriteria-a-sladenost-cr/2013/vyhodnoceni-plneni-maastrichtskych-konve-15684>

Vývoj čisté pozice za všechny roky: 2004 - 2015. 2016. . In: *Ministerstvo financí České republiky* [online]. [cit. 2017-02-13]. Dostupné z: <http://www.mfcr.cz/cs/zahranicni-sektor/hospodareni-eu/pozice-cr-vuci-rozpoctu-eu/2015/cista-pozice-cr-ve-vztahu-k-rozpoctu-eu-23963>

Zahraníční obchod České republiky podle tříd mezinárodní klasifikace SITC: Česká republika od roku 1989 v číslech - 2015 [online]. 2016. [online]. Český statistický úřad [cit. 2017-02-07]. Dostupné z: https://www.czso.cz/documents/10180/32955062/32018116_0603.pdf/b3e0ac52-1544-4393-93d2-4cf58e75eb02?version=1.2

Zahraníční obchod České republiky [online]. 2016. [online]. Český statistický úřad [cit. 2017-02-08]. Dostupné z: https://www.czso.cz/documents/10180/32955062/32018116_0601.pdf/c7916f81-805e-4a65-bdd9-c4f62d3908f7?version=1.2

8 Přílohy

Příloha 1: Struktura spotřebního koše v ČR v roce 2015	86
Příloha 2: Struktura spotřebního koše v SR v roce 2015.....	87
Příloha 3: Platební bilance v mil. eur.....	88
Příloha 4: Bilance běžného účtu v mil. eur.....	88
Příloha 6: Možné důvody odpovědi „ANO“.....	89
Příloha 7: Grafické znázornění důvodů odpovědi „ANO“	89
Příloha 8: Možné důvody odpovědi „NE“	90
Příloha 9: Grafické zdůvodnění odpovědi „NE“	90

Příloha 1: Struktura spotřebního koše v ČR v roce 2015

Název skupiny	Počet položek	Váha v promile
Potraviny a nealkoholické nápoje	161	170,824
Alkoholické nápoje, tabák	23	94,979
Odívání a obuv	65	32,873
Bydlení, voda, energie, paliva	41	235,626
Bytové vybavení, zařízení domácnosti, opravy	80	61,141
Zdraví	19	23,759
Doprava	81	101,328
Pošty a telekomunikace	3	30,581
Rekreace a kultura	109	87,601
Vzdělávání	12	7,411
Stravování a ubytování	43	55,573
Ostatní zboží a služby	54	68,302
Celkem	691	1 000

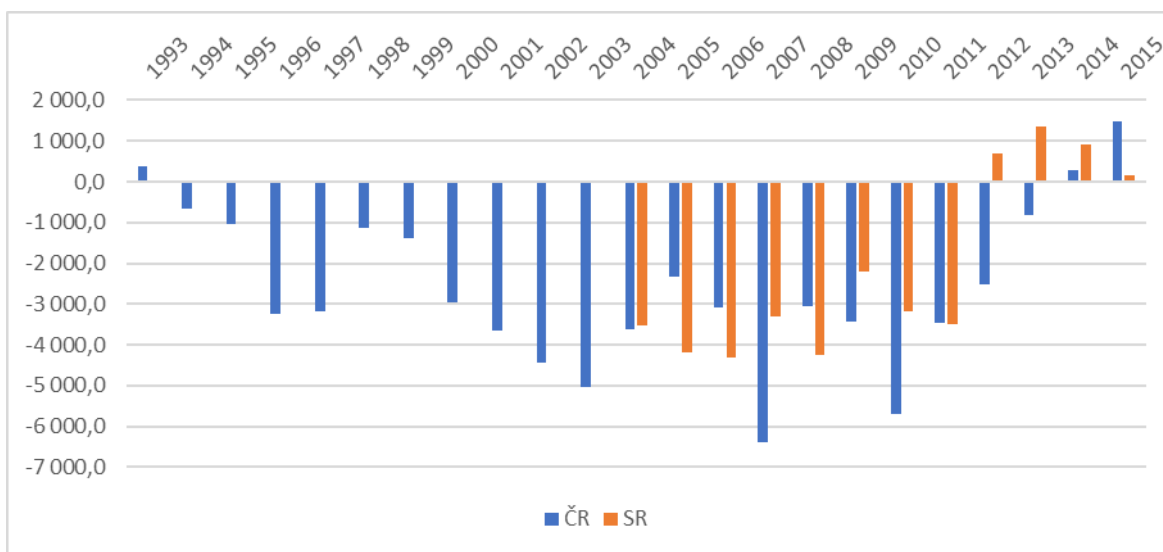
Zdroj: Vlastní zpracování na základě ČSÚ, 2016

Příloha 2: Struktura spotřebního koše v SR v roce 2015

Název skupiny	Počet položek	Váha v promile
Potraviny a nealkoholické nápoje	142	162,824
Alkoholické nápoje, tabák	11	50,903
Odívání a obuv	87	43,711
Bydlení, voda, elektřina, plyn a jiná paliva	44	275,780
Nábytek, bytové zařízení a běžná údržba domu	86	65,444
Zdraví	32	44,232
Doprava	72	78,441
Pošty a telekomunikace	27	34,060
Rekreace a kultura	85	85,794
Vzdělávání	7	18,239
Hotely, kavárny a restaurace	44	61,506
Ostatní zboží a služby	74	79,066
Celkem	708	1 000

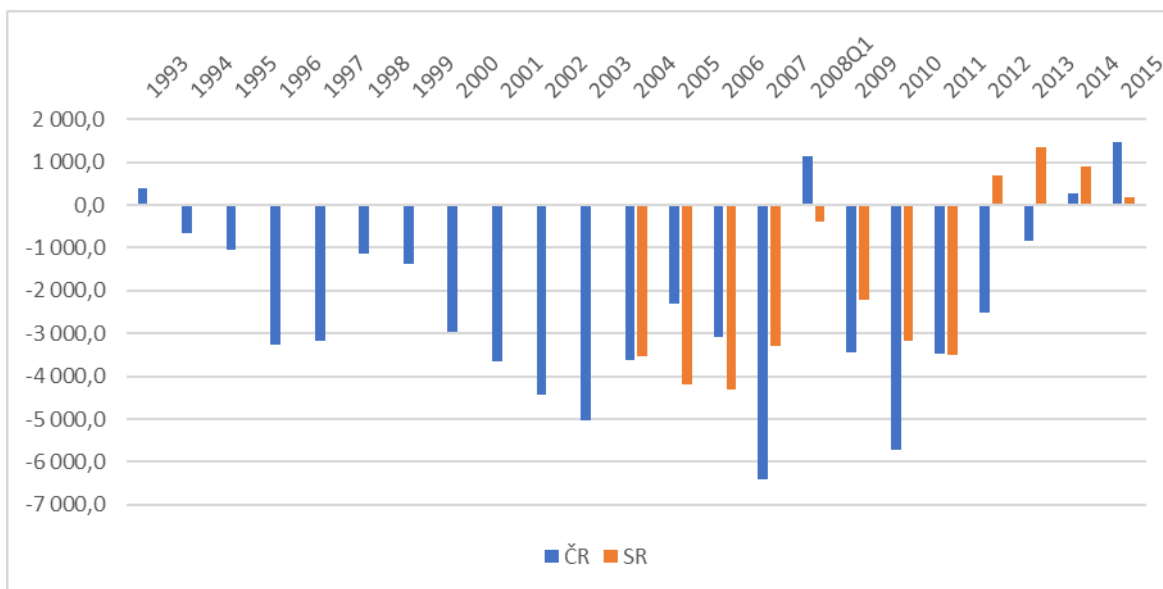
Zdroj: Vlastní zpracování na základě ŠÚSR, 2016

Příloha 3: Platební bilance v mil. eur

Zdroj: vlastní zpracování na základě Eurostatu, 2017

Příloha 4: Bilance běžného účtu v mil. eur

Zdroj: vlastní zpracování na základě Eurostatu, 2017

Pokračování v případě odpovědi ANO

Otázka zněla: "Myslíte si, že rozdělení Československa v roce 1993 bylo správné rozhodnutí?"

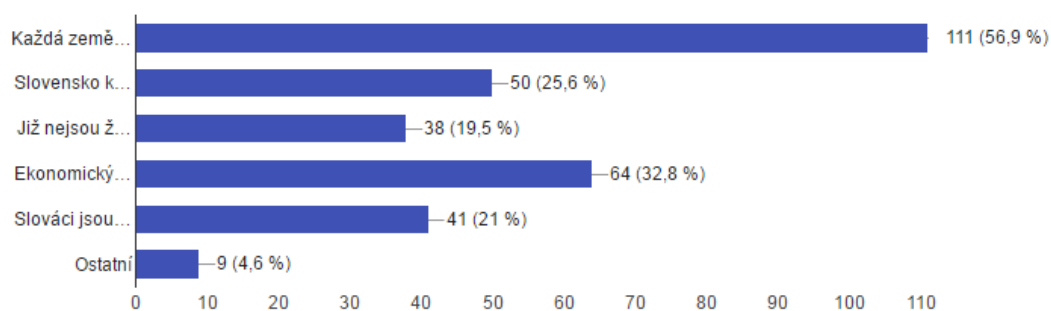
Vyberte jeden z možných důvodů Vaší odpovědi. *

- Každá země může rozhodovat po svém, vytvářet si vlastní zákony apod.
- Slovensko konečně dosáhlo svého, protože měli pocit, že na federaci prodělávají.
- Již nejsou žádné politické neshody (Pomlčková válka a jiné)
- Ekonomický přínos pro ČR - Slovensko Českou republiku brzdilo.
- Slováci jsou patrioti a požadovali samostatnost. Nechtěli aby Češi měli hlavní slovo.
- Jiné: _____

Zdroj: vlastní zpracování

Pokračování v případě odpovědi ANO

Vyberte jeden z možných důvodů Vaší odpovědi. (195 odpovědi)

Zdroj: vlastní zpracování

Pokračování v případě odpovědi NE

Otázka zněla: "Myslíte si, že rozdělení Československa v roce 1993 bylo správné rozhodnutí?"

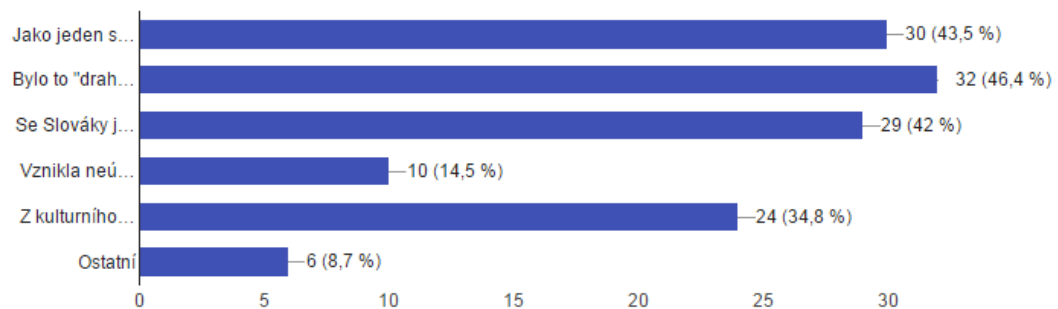
Vyberte jeden z možných důvodů Vaší odpovědi. *

- Jako jeden stát jsme měli silnější slovo v Evropě
- Bylo to "drahé", politicky náročné a zbytečné.
- Se Slováci jsme měli vždy dobré vztahy. (otázka "bratrství")
- Vznikla neúnavná rivalita mezi Čechy a Slováci.
- Z kulturního hlediska to neprospělo ani jedné zemi.
- Jiné: _____

Zdroj: vlastní zpracování

Pokračování v případě odpovědi NE

Vyberte jeden z možných důvodů Vaší odpovědi. (69 odpovědí)

Zdroj: vlastní zpracování